

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos XXIV. — Izdan in razposlan dne 26. maja 1887.

55.

Razglas ministerstva za finance od 21. maja 1887,

da se je na svetlo dalo abecedno kazalo različnega blaga k colni tarifi od 25. maja 1882 (Drž. zak. št. 47), premenjeni s postavo od 21. maja 1887 (Drž. zak. št. 52).

V porazumu s c. kr. ministerstvom za trgovino in udeleženi kr. ogerskimi ministerstvi ustanovilo in izdalo se je členu IV postave od 25. maja 1882 ustrezno po abecedi v red djano kazalo različnega blaga k colni tarifi od 25. maja 1882, premenjeni s postavo od 21. maja 1887 ter pride v moč 1. dne junija meseca 1887.

To kazalo blaga se v državni zakonik z ozirom na člen IV, poslednji odstavek postave od 25. maja 1882, ni vzprijelo, ker je preobsežno.

Dunajewski s. r.

56.

Ukaz ministerstev za finance in trgovino od 21. maja 1887,

s katerim se dne 25. maja 1882 (Drž. zak. št. 49) izdani izvršitveni propis k colni tarifi deloma izpreminja, in spominja, da je prestala veljavnost postave od 2. julija 1886 (Drž. zak. št. 105) o časnem cola prostem vvozu turščice in prosa iz Bolgarije in Srbije.

V porazumu s kr. ogersko vlado izrekuje se:

I. Zvršitveni propis k colni tarifi od 25. maja 1882 in pozneje razglašeni dotični dodatni ukazi ostanejo veljavni, a izpreminjajo se vendar v naslednjih točkah.

1. Navedenje držav največjo ugodnost uživajočih, obseženo v opomnji k §^a 1 napomnjenega zvršitvenega propisa izpremeniti je takó, da se Rumanija izmed teh naštetih držav izbriše, a Srbija po glasu trgovinske pogodbe od 6. maja 1881 (Drž. zak. od l. 1882 št. 84), po tem Grško po glasu začasnega trgovinskega dogovora od 11. aprila 1887 in Dansko po glasu trgovinske pogodbe od 14. marcija 1887, obe poslednji z dnem razglašenja v državnem zakonu, med nje vzprejme.

2. V zmislu tretjega odstavka §^a 1 zvršitvenega propisa od 25. maja 1882 bode z rumanskim blagom tudi poslej, dokler se ne izdadó druga posebna ukazila, postopati po ukazih od 22. maja 1886 (Drž. zak. št. 76, 77 in 80), od 26. maja 1886 (Drž. zak. št. 83) in od 27. junija 1886 (Drž. zak. št. 101) ter bodi isto blago podvrženo ondudaj postavljenim colom ali colnim prikladom (torej naj se n. pr. rumansko rudninsko olje z dotičnim colnim postavkom tarife in poleg tega s 30odstotnim prikladom zacoluje).

3. Primere za pravšno tarifi primerno imenovanje (v §. 3), za vpoved sestavljenega blaga (v §. 6), za merila zacolovanju (v §. 7), treba je po zmislu premeniti, ustrezno prenarejenim določilom colne tarife.

V slučajih, kjer je col po najvišjem tarifnem postavku zavarovati (§. 5 b), naj se za najvišji postavek vzema col po 500 gld. od 100 kilogramov.

Primer „to veljá n. pr. za rumansko žito“ v §. 4 naj se izbriše.

4. Doslej veljajoči postavki tare (Priloga A k §^a 12) in dodatno izdana dopolnila ostanejo v moči, kolikor niso predrugačeni v prilogi I tega ukaza.

5. Razkaz o oblastih colnij gledé zacolovanja blaga na vvozu (Priloga B k §^a 21 zvršitvenega propisa) ostane v veljavi s premenami, odnosno dopolnitvami, ki se vidijo iz priloge II tega ukaza.

6. V §. 25 zvršitvenega propisa naj točka „K 9“ slove: „Predmeti umetnosti, znanstva in obrtnosti proti potrdbi imenovanih zavodov“.

7. Dopustnice za dobavo takih stvari, ki so po colni tarifi od 25. maja 1882 uživale kako ugodnost gledé cola, a je po postavi od 21. maja 1887 (Drž. zak. št. 52) več nimajo (sirova konopna preja za narejanje mehov, kaučukove pisane rute za tiskanje, stara železnina po 50 kr. cola, skrob za priredbo) izgubé svojo moč dne 1. junija 1887; torej se od tega roka počenši tudi ne morejo za znižani col vpuščati uže dovoljene, a še ne prejete množine.

II. Postava od 2. julija 1886 (Drž. zak. št. 105), s katero je bila na neki čas cola prosta vvoznja turšice in prosa iz Bolgarije in Srbije dopuščena, izgubi svojo moč dne 30. junija 1887.

Dunajewski s. r.

Bacquehem s. r.

Priloga I.

Premene

v oziru na taro.

Tarifna št.	Blago	Tarifni postavki v odstotkih kosmate teže	Tarifna št.	Blago	Tarifni postavki v odstotkih kosmate teže
22	Tabakovi zdelki itd.	Posebna tara za cigare veljá tudi za cigarete.	Opomnja 3 k r. XXI,	Prečiščena za razne obrte itd.	kakor pri št. 120.
27	Moka in meljni zdelki itd.	13 v skrinjah, sodih in koših, 2 v vrečah.	124 (bis) a do d	Bombaževe preje, dvojnate, sirove itd.	kakor pri 124.
29 30 31 32 b 35	Zelenje in ovočje (sadje)	16 v skrinjah in sodih, 20 v skrinjah in sodih, in ob enem vloženo v plutovo, ali leseno iverje, žaganje in dr. t. 11 v nepopolnih skrinjah in sodih (mrežastih skrinjah, skrinjah s prevrtanimi luknjami, skrinjah s pokroveci iz tkanine itd.), po tem v koših, 9 v lesenih škatlah in skrinjicah.	139	Sivo platno	kakor pri 140.
57	Med	Za med v satovji: 20 v skrinjah, 13 v koših, 11 v dežah. Za iztopljeni med v puškah itd.: 20 v skrinjah, 13 v koših.	151 a b	Vrvi, konopei itd. Vse drugo vrvarsko blago itd.	13 v skrinjah in sodih, 9 v koših, 4 v balah.
			208	Povoščeno, debelo platno itd.	kakor pri št. 209.
			222 c 223 a	Leseno blago najnižje, barvano itd. Lesena pohišna oprava itd. lična, sirova	16 v skrinjah in sodih, 10 v koših in poluskrinjah, 6 v balah ali lesenih okvirjih.
			b 225 (bis) a 229 a	Lesena pohišna oprava itd., barvana, strojena itd. Košepletenina, navadna itd. Lesena igrača, groba itd.	
80	Kruh itd.	13 v skrinjah, sodih in koših, 2 v balah,	244 (bis) c	Ne posebej imenovani zdelki itd., brušeni itd.	16 v skrinjah, 10 v sodih.
85	Sir	16 v skrinjah izpod 50 kg, 13 v skrinjah od 50 kg in težjih, 11 v sodih in dežah, 8 v koših, 4 v balah.	245 (ter)	Asbestovo blago številke a) in b)	13 v skrinjah, 9 v koših, 6 v balah, po tem v skladih s končnimi deskami in kartonom na straneh, s konopei križema pretegnenih.

Tarifna št.	Blago	Tarifni postavki v odstotkih kosmate teže	Tarifni št.	Blago	Tarifni postavki v odstotkih kosmate teže
245 <i>(ter)</i>	Asbestovo blage številke <i>c), d)</i> in <i>e)</i>	16 v skrinjah, 9 v koših, 6 balah.	274 <i>c</i>	Cink v žiči itd.	10 v skrinjah in sodih, 6 v koših. 1 v balah.
246 <i>(bis)</i>	Umetno barvane prsti itd.	13 v skrinjah in sodih, 9 v koših in papirnatih sodih, 6 v balah.	282, 283, 284 <i>a</i> , 284 <i>(bis)</i> do 287	Stroji (mašine), priredi (aparati) itd.	13 v skrinjah in sodih, 8 v poluskrinjah, 6 v koših, 4 v balah ali lesenih okvirjih.
259 <i>b</i>	Železo in jeklo itd., fasonirano	10 v skrinjah in sodih, 6 v koših, 1 v balah.	304	Oprave od ur	kakor pri št. 305.
261	Pločevina in plošče itd.	6 v skrinjah in sodih, 4 v koših, 1 v balah.	324 <i>(bis)</i>	Lesnooctokisli svinec	kakor pri št. 324.
261 <i>(bis)</i>	Žica (drat) itd.	kakor pri št. 259 <i>b)</i> .	325 <i>(bis)</i>	Pripravljana črnila v puškah itd., čevljarska ličila	13 v skrinjah in sodih.
265 <i>(bis)</i> 265 <i>(ter)</i>	Kovani kotli itd. Blago iz pločevine ne posebej imenovano itd.	kakor pri št. 262.	326	Klej (lim) vsake vrste itd.	10 v skrinjah in sodih, 8 v koših, 3 v balah.
	Za žablje, razne, podkovnike, in vijake	6 v skrinjah in sodih, 1 v balah.	328	Skrob itd.	10 v skrinjah, 3 v balah.
269 <i>(bis)</i>	Svetle žage itd.	kakor pri št. 269.	343	Netilno blago, navadno	kakor pri št. 344.

Priloga II.

P r e m e n e

v oziru na oblasti colnij gledé zacolovanja vvoznega blaga.

Tarifna št.	B l a g o	Blago se sme zacolovati pri	Tarifna št.	B l a g o	Blago se sme zacolovati pri
23 (bis)	Ječmen, oves	M. C. II.	246	Izkusni kamni, brusi in osle itd.	M. C. II.
33 (bis)	Leneno semenje itd.	M. C. II.	246 (bis)	Umetno barvane prsti itd.	M. C. I.
35 (bis)	žive rastline itd.	M. C. II.	249 (bis)	Posteklene opeke itd.	M. C. II.
71 (bis)	Masti in mastne zmesine, n. p. im.	M. C. I.	251 (bis)	Retorte itd.	M. C. I.
124 (bis)	Bombaževe preje, dvojnate, sirove	V. C. II. *)	261	a) do f) pločevina in plošče	M. C. I.
154	Volnene preje itd.		261 (bis)	a), b), c) in d) žica	M. C. I.
	a) Preje iz debelih živalskih dlak itd.	V. C. II. *)	265 (bis)	Kovani kotli itd.	V. C. II.
	b) Mohairova preja itd., samo po posebni pooblastitvi.		265 (ter)	Blago iz pločevine, n. p. im.	V. C. II.
	c) do f) n. p. im.		269 (bis)	Svetle žage itd.	V. C. II.
	1. do št 45	V. C. II. *)	272 (bis)	Šivanke pod itd.	M. C. I.
	2. čez št. 45	M. C. I. *)	284	a) in b) mašine za pripravlanje itd.	V. C. I.
225 (bis)	Košepletenina :		284 (bis)	Statve itd.	V. C. I.
	a) navadna itd.	M. C. II.	284 (ter)	Prekapalni priredi itd.	V. C. II.
	b) lična itd.	M. C. I.	284 (quat)	Mašine mlatilnice	V. C. II.
244	Rezane, ne brušene plošče kamenite itd.	M. C. I.	304	Oprave od ur	V. C. II.
244 (bis)	N. p. im. zdelki iz alabastra a), b) in c) itd.	M. C. I.	318 v 324 (bis)	Kemijske pomočne tvarine	V. C. II. **)
244 (ter)	N. p. im. zdelki iz drugih itd. a), b) in c)	M. C. I.	325	Saje itd.	M. C. I.
245	Skrilj :		325 (bis)	Pripravljena črnila itd.	M. C. I.
	a) v ploščah	V. C. II.	329 (bis)	Stiskane droži	M. C. I.
	b) in c)	M. C. I.			
245 (bis)	a), b), c) cement in cementno blago	M. C. I.			
245 (ter)	Asbestovo blago	M. C. I.			

*) Colnije nižje samo po meri posebne pooblastitve.

**) Že plo in železni vitrijol M. C. II brez omejenja, druge kemijske pomočne tvarine M. C. I in II. z omejenjem množine na 50 kg; izimljejo se gnojilne soli.

57.

Ukaz ministerstev za finance in trgovino od 21. maja 1887,

s katerim se izdajó navodila o colnijskem postopanju s prejo iz bombaža, iz volne in z volnenim blagom.

V porazumu z udeleženiimi kr. ogerskimi ministerstvi izdajó se zarad zvršitve določil s postavo od 21. maja 1887 (Drž. zak. št. 52) premenjene colne postave in tarife od 25. maja 1882 (Drž. zak. št. 47) naslednja navodila, namreč:

- I. Navodilo za colnijsko preiskovanje preje iz bombaža (pavole);
- II. navodilo za colnijsko preiskovanje volnene preje (t. št. 154);
- III. navodilo za colnijsko preiskovanje ne posebej imenovanega volnenega blaga (t. št. 158).

S tem ukazom razkrepljajo se dozdanja navodila *ad* I in III (Ukaz od 29. maja 1882, uk. f. m. od l. 1882, št. 18). Navodilo razglašeno z baš napomenjenim ukazom za colnijsko preiskovanje bombaževih tkanin, ki jih je tarifovati po ličnosti prejne številke, bode tudi v bodoče veljalo z onimi premenami, ki zmislu primerno izhajajo iz določil postave od 21. maja 1887 (Drž. zak. št. 52).

Dunajewski s. r.**Bacquehem s. r.**

I.

Navodilo

za

colnijsko preiskovanje različne preje iz bombaža (pavole).

Kakor govori tarifni razred XXII colne tarife, treba je bombaževe preje razločevati po njih ličnosti, namreč:

T. št. 124, preje, enovite sirove:

- a) do št. 12 po angleškem,
- b) čez št. 12 do št. 29 po angl.,
- c) " " 29 " " 50 " "
- d) " " 50 po angl.

T. št. 124 (*bis*), preje dvojnate sirove:

- a) do št. 12 po angl.,
- b) čez št. 12 do št. 29 po angl.,
- c) " " 29 " " 60 " "
- d) " " 60 po angl.

T. št. 125. Preje, enovite, ali dvojnate, beljene ali barvane:

- a) do št. 12 po angl.,
- b) čez št. 12 do št. 29 po angl.,
- c) " " 29 " " 50 " "
- d) " " 50 po angl.

Preje na tri ali več stremen, po tem vse za prodajo na drobno prirejene preje (brez razločka številke ličnosti in števila stremen), in pa tkalske vrvce iz sukanih prej podvržene so posebnim tarifnim postavkom (št. 126 in 127).

Preje t. št. 124, 124 *bis* in 125 nahajajo se v trgovini praviloma ali zmotane na predena (štrene), ali na cevkah (*cops*), ter so, pravilno namotane, po angleški ali francoski (meterski) razdelbi oštevilčene.

A ker se je v zacolovanje bombaževe preje vzprijelo angleško zaznamovanje sè številkami, za to imajo razlikovalna znamenja obeh bitno različnih sestavov oštevilčevanja posebno važnost, zlasti pri prejah namotanih v predena.

Pri prejah v predenih, ki so pravilno namotane, ima eno predeno (štrena) po angleškem:

7 pasem po 8 nití po 1.372 metrov (raztegneno 0.686 metra) = 768.1 metrom = 840 *yards* nitne dolžine.

Število preden na eno libro po angleškem = 453.59 gramom je številka preje.

Eno predeno francosko (metersko) ima:

10 pasem po 70 nití po 1.428 metrov (raztegneno 0.714 metra) = 1000 metrom nitne dolgosti.

Število preden na 500 gramov je številka preje.

Preje v predenih in na cevkah.

Sostava oštevilčevanja prej.

Številke prej po angleškem.

Številke prej po francoskem (meterskem).

Vnanji
razločki.

Na te razlikovalne znakovne paziti je v prvi vrsti preiskujoč prejo v predenih, torej je posebno gledati na to, imajo li predena po 7 ali 10 pasem in če je v teh pasmih toliko nití, kolikor jih po sestavu ima biti, in pa na to, če pasma raztegnena ne presežajo dolgosti colnijam dane merilnice za preje po angleškem ali meterskem zmotane. A kadar se predena takó merijo, ni treba jih siloma na razno trgati.

Merilnice.

Številka preje po angleškem ali francoskem (meterskem), dobiva se, ako se v gramih najdena teža

1 predena po angl. delí v 453·59 gramov (= 1 libri angl.) in

1 predena po franc. (meterskem) v 500 gramov.

Pri dvojnatih prejah, ki imajo vselej dvojnato težo enovitih enakih števil, mora se kot deljenec vzeti dvojnata teža, namreč 907·18 gramov za angleško-namotane preje in 1000 gramov za francosko- (metersko-) namotane.

Francoska (meterska) številka izpreminja se v primerno angleško številko po množenju (multiplikaciji) s činiteljem 1·18 (t. j. razliko med angleškimi in francoskimi številkami po razmeri nitne dolgosti in teže).

Primer.

Na primer:

Eno predeno preje po meterskem tehta 25 gramov; torej je $500 : 25 = \text{št. } 20$ po franc., $20 \times 1·18 = \text{št. } 24$ po angl.

Pri nepravilno motanih prejah v predenih in pri prejah na cevkah gleda se samo na dolgost nití in na težo angleškega predena.

Za tarifovanje ni potrebno izračunjati številek preje, kakor so v resnici, nego dovoljno je, če se preišče, imajo li colu podvržene preje

do št. 12 po angl., ali

čez " 12 do št. 29 po angl.,

" " 29 " " 50 " "

" " 29 " " 60 " " (pri dvojnati sirovi preji).

" " 50 po angl., ali

" " 60 " (pri dvojnati sirovi preji).

V to služi naslednji postopek:

a) Za pravilno namotane preje v predenih (štrenah).

Za preiskovanje pravilno namotanih prej, to je onih prej, ki imevajo po angl. namotane v predenu 7 pasem po 80 nití (raztegneno 0·686 metra), ali po metersko namotane v predenu 10 pasem po 70 nití (raztegneno 0·714 metra), dá se colnijam naslednjih osem tipnih vteži, namreč:

Angleško motanje 1 predno = 840 yards	1. za	2 predeni št. 12 po angl. enovite ali	} od 75·598 gramov.
		1 predeno " 12 " " dvojnate	
	2. "	2 predeni " 29 " " enovite ali	} " 31·282 "
		1 predeno " 29 " " dvojnate	
	3. "	2 predeni " 50 " " enovite ali	} " 18·144 "
		1 predeno " 50 " " dvojnate	
	4. "	1 " " 60 " " "	} " 15·120 "

Ovedba šte-
vilke brez
računa.Tipne vteži za
prejo v pre-
denih.

Metersko motanje 1 predeno = 1000 metrov	5. za	2 predeni št. 12 po angl. enovite ali	} od 98.423 gramov.
		1 predeno " 12 " " dvojnate	
	6. "	2 predeni " 29 " " enovite ali	} " 40.727 "
		1 predeno " 29 " " dvojnate	
	7. "	2 predeni " 50 " " enovite ali	} " 23.621 "
		1 predeno " 50 " " dvojnate	
	8. "	1 " " 60 " " " " " " " " " " " "	} " 19.685 "

Ako se torej od preiskovati se imajočih prej odvzamejo

2 predeni po angl. sè	=	7 pasmi po 80 niti enovite ali
1 predeno " " "		7 " " 80 " dvojnate preje, ali pa
2 predeni " meterskem z 10		" " 70 " enovite ali
1 predeno " " " 10		" " 70 " dvojnate preje

Primerjanje
(nasprotno va-
ganje) preden
s temi tipnimi
vtežmi.

in s primernimi tipnimi vtežmi za angleško ali metersko namotano prejo št. 12, št. 29, št. 50 ali (pri sirovih prejah na dve stremeni) št. 60 po angl. nasproti zva-
gajo na določeni v to tenki tehtnici, dobiva se potrebna razlika takó le:

Preje, ki tehtajo prav toliko kolikor tipna teža št. 12 ali so težje od nje, imajo številko po tej omejeno ter spadajo:

- enovita sirova, v t. št. 124 a),
- dvojnata sirova, v t. št. 124 (bis) a),
- beljena ali barvana (enovita ali dvojnata), v t. št. 125 a);

Preje, ki so ložje od tipnice št. 12, ter vagajo toliko kakor teža tipnica št. 29, ali so težje od nje, spadajo:

- enovita sirova, v t. št. 124 b),
- dvojnata sirova, v t. št. 124 (bis) b),
- beljena ali barvana (enovita ali dvojnata), v t. št. 125 b);

Preje, ki so ložje od tipnice št. 29, ter tehtajo toliko kolikor tipnica št. 50, ali so težje od nje, spadajo:

- enovita sirova, v t. št. 124 c),
- beljena ali barvana (enovita ali dvojnata), v t. št. 125 c);

a preje sirove dvojnate, ki so ložje od tipne vteži št. 29, a tehtajo toliko, kolikor tipna vtež št. 60, spadajo v t. št. 124 (bis) c),

nasproti, če so ložje od tipne vteži št. 60, v t. št. 124 (bis) d).

Vse sirove enovite, — vse beljene ali barvane (enovite ali dvojnate) preje, ki se najdejo ložje od tipne vteži št. 50, spadajo prve v t. št. 124 d), a druge v t. št. 125 d).

b) Za nepravilno namotane preje v predenih in za preje na cevkah.

Pri prejah v predenih, ki niso pravilno namotane, t.j. katerih predena se razlikujejo od angleškega ali meterskega načina zaznamenovanja ali motanja po številu pasem in nití ali po dolgosti nití (merjenih z merilnico), po tem pri vsakovrstni preji, ki se nahaja na cevkah (*cops*), je edino merodavna dolgost nití in teža angleškega predena = 840 yards = 768.1 metrov.

Okrajšani
postopek.

Da se uprosti to rokovanje, dopušča se vendar, omejiti preiskovanje pri enoviti preji na 336 *yards* ($\frac{4}{10}$ predena) in pri dvojnati preji na 162 *yards* ($\frac{2}{10}$ predena).

Gledé dvojnate preje dostavlja se ta opomnja, da se sè sukanjem nitna dolgost za 4 odstotke skrajšuje; zgornja mera 162 *yards* = $\frac{2}{10}$ predena ustreza torej nitni dolgosti enega predena dvojnate preje, katera torej iznaša ne 840, kakor pri enoviti preji, nego za 4 odstotke manj, torej v okroglem številu samo 810 *yards*. Pri naslednjih tipnih vtežih naznanjeno število 162 *yards* pri dvojnati preji pomeni torej, da je v nji 2 krat 168 = 336 *yards* enovite preje.

Tipne vteži za
prejena cevkah
ali nepravil-
nega motanja.

Colnijam v preiskovanje teh prej dane štiri vteži tipnice so:

1. Za	{	336 <i>yards</i> = $\frac{4}{10}$ predena št. 12 po angl. enovite ali	} 15·120 gramov.
		162 " = $\frac{2}{10}$ " " 12 " " dvojnate	
2. "	{	336 " = $\frac{4}{10}$ " " 29 " " enovite ali	} 6·256 "
		162 " = $\frac{2}{10}$ " " 29 " " dvojnate	
3. "	{	336 " = $\frac{4}{10}$ " " 50 " " enovite ali	} 3·629 "
		162 " = $\frac{2}{10}$ " " 50 " " dvojnate	
4. "	{	162 " = $\frac{2}{10}$ " " 60 " " dvojnate	} 3·024 "

Priprava za
odmotavanje
preje
(motovilo).

V odmotavanje preje do potrebne dolžine nití posluževati se je (v porabo pri bombaževi in tudi volneni preji narejenega) posebno sestavljenega mehničnega merilnega motovila, in spadajočega k njemu koloturnega (vrtljivega) motovila (ki je pomočno orodje ter dopolnjuje merilno motovilo).

Rabeč ti v navodilu za colnijsko preiskovanje volnenih prej [oddelek II, točka *d*) in *e*)] opisani motovili držati se je na tanko ondukaj zapovedanih opreznosti.

Po le-tem treba je, kadar se bombaževa preja odmotava, v to zlasti določeno (na ščitku z B. G. 1 Yard Umfang zaznameno) motovilno kolo vtakniti v gonilno vratilo merilnega motovila, z vijakom pritrditi ter soglasno s početkom ali izhodiščem velikega štelnega koluta (kar je številka 100), odnosno s početkom malega priglednega koluta (kar je številka 10) vdjati.

Navod. kakó je
rabiti motovilo.

Od preden, nataknenih v kolotorno motovilo ali od preje na cevkah natakne na vilice v merilnem motovilu, treba je po tem konce nití, enkrat ovivši jih z vodilcem prevajati pod mesinkasti valček, ki niti tek umerja, in odtod na gornjo navpično ščitek nosečo prečko kolesno in ondukaj vklepati v zmetke za to določene. Na to je moči začeti odmotavanje niti.

Primerjanje
(nasprotno va-
ganje) odmo-
tane preje
s tipnimi
vtežmi za prejo
na cevkah in
za prejo nepra-
vilnega
motanja.

Na to se pri enoviti preji v predenih odmota s 336 zavrti (obrat) $\frac{4}{10}$ predena = 336 *yards*, pri dvojnati s 162 zavrti $\frac{2}{10}$ predena = 162 *yards*, pri enoviti preji na cevkah (*cops*) nasprotno istodobno od dveh cevk s 168 zavrti tudi $\frac{4}{10}$ predena = 336 *yards*, a pri dvojnati preji na cevkah od ene cevke s 162 zavrti $\frac{2}{10}$ predena = 162 *yards*.

V prigled kolesnih zavrtov služi mali prigledni kolut, ki kaže 100, 200, 300 i t. d. zavrtov sè številkami 1, 2, 3 i t. d.; v isti konec so na sredi velikega stodelnega štelnega koluta delne zareze 36, 62 in 68 zato zaznamene, da pri štetji zavrtov pod sto ne more nastati nikaka pomota.

Kadar je torej odmotati n. pr. 336 yards, mora prigledni kolut kazati 3 (= 300) ter zareza 36 štelega koluta biti na tanko pod kazalcem (namenjenim za štetje zavrtov ali obračajev).

Odmotana, z merilnega motovila sneta predenca (štrenice), ki ne smejo obsezati več nego 336 nití enovite ali 162 nití dvojnate preje in katerih dolgot, če so raztegnena, mora skladati se z mero $\frac{1}{2}$ yarda, ki je zarad prigleda nameščena na merilnem motovilu, primerjajo (proti vagajo) se po tem z dotičnimi posebnimi tipnimi vtežmi, kakor pri preji v predenih pod a).

Potarifno razločevanje dobiva se, kakor je uže bilo razloženo.

Ako bi n. pr. bilo preiskovati po t. št. 124 b) vpovedane preje (čez št. 12 do št. 29 enovite sirove), morali bi odmotani yardi (336) biti ložji od tipne vteži za št. 12, a težji od vteži zk št. 29. Takisto bi, kadar bi šlo za preje t. št. 124 c) ali 125 c), treba bilo primerjati jih s tipnimi vtežmi št. 29 in št. 50, dalje bi se po t. št. 124 (bis) c) vpovedane dvojnate sirove preje morale vagati s tipnimi vtežmi št. 29 in št. 60.

Vse enovite sirove, po tem vse beljene ali barvane (enovite ali dvojnate) preje, ki se najdejo ložje od tipne vteži za št. 50, spadajo v t. št. 124 d), odnosno 125 d), a nasproti spadajo dvojnate sirove preje, ki jih je primerjati s tipno vtežjo št. 60 ter se najdejo ložje od te, v t. št. 124 (bis) d).

Izbiraje predena ali prejo na cevkah treba je posebno previdno ravnati. Za vsak slučaj preiskovanja mora se torej vzeti več preden ali cev, in sicer z različnih mest dotičnih posod ter jih je na tanko primerjati med sabo, je li preja pri vseh enako lična. Ako se najde ta pomislek, da gre za različno tarifovane številke, mora se nit pri večjem številu preden, odnosno cev, ponovno zvagati, da se v čisto dene, kakó stoji stvar.

Posebne opreznosti pri prejah nepravilnega motanja ali na cevkah.

c) Za preje v osnovah.

Preje v osnovah je preiskovati s pomočjo tipov naturne preje št. 12, št. 29 in 50 po angleškem enovite in dvojnate preje (sirove in prirejene) danih colnijam zarad primerjanje.

Ako se številka preje takih osnov (snutkov) s temi tipi ne dá s polno izvestnostjo spoznati, treba je enemu koncu osnove odzvzeti 1 yard preje, da se z nasprotnim vaganjem številka preje najde. V tem slučaju se za $\frac{4}{10}$ enovite, odnosno $\frac{2}{10}$ predena dvojnate preje potrebne niti (pri enoviti preji 336, pri dvojnati 162 nití) odštejejo, v dolgoti od 1 yarda (= 0.914 metra) na tanko odrežejo in primerjanje izvrši kakor pri prejah na cevkah.

Če gre za osnove dvojnatih sirovih prej, pri katerih se vprašanje suče o mejni številki 60, treba je vselej ravnati na poslednjič omenjeni način (da se odreže 162 nití po 1 yard).

Opomniti je, da se osnovne niti, ki jih je preskusiti, ne smejo vzeti od kraja, ker ondukaj bivajo v časi debelejše.

Kakó postopati
v dvojbjenih
slučajih.

Ako enokratno vaganje s tipnimi vtežmi ne dá odločitega posledka, treba je nasprotno vaganje drugih preden — cevek — ali osnovnih nití po večkrat opraviti.

Kadar stranka izpodbija pravičnost tarifovanja preje s primerjanjem tipnih vteži, treba je resnično številko preje ovedeti z vaganjem in računom takó, kakor se je reklo od kraja.

Treba je namreč pri preji v predenih angleškega motanja v gramih in decigramih na tanko najdeno težo 2 preden enovite ali enega predena dvojnate preje deliti v 907·18 grama (= 2 libri po angl.). Količnik v celih številih je številka preje. Pri mejnih številkah 12, 29, 50 in 60 ozirati se je vendar tudi na drobce takó, da naj se 0·5 ali več jemlje za 1; kadar torej količnik iznaša n. pr. 29·5, zacolovati je prejo št. 30. Kadar so predena po meterskem namotana, naj jim se teža delí v 1000 gramov in najdena meterska številka preje množi z 1·18. Izvod je angleška številka preje.

Pri preji v predenih nepravilnega motanja, in pa pri preji na cevkah, odmota ti je v takšnih slučajih, in sicer pri enoviti preji od deset različnih preden, odnosno od deset različnih cevk po $\frac{1}{10}$ predena (po 84 = 840 *yards*, t. j. 1 predeno po angl., enovite), a če gre za dvojnato prejo, od pet različnih preden, odnosno od pet različnih cevk po $\frac{1}{10}$ predena (po 81 = 405 *yards* dvojnate ali 840 *yards* = 1 predeno enovite) preje, pri čemer se morajo zavrti sè šteljnimi koluti, kakor je uže bilo namigneno, na tanko prigledovati; na to se najdena teža delí v 453·59 gramov (= 1 libra po angleškem).

Številka preje se dobiva kakor pri predenih pravilnega motanja.

Po tem naj se preja tarifuje.

Kakó postopati
pri mnogonitni,
ne sukani preji.

Pri večnitnih prejah, t. j. takih prejah, pri katerih več enovitih nití leží prosto ena pri drugi ter niso posukane, ki se torej tudi ne moreji šteti za sukano (končeno) prejo, postopati je na naslednji način.

Ako se od take preje odmota 840 *yards*, šteje se to — po tem kakor je dvoje, troje ali več takih nití skup namotanih — za vprav toliko preden enovite preje (n. pr. 840 *yards* po 3 niti = 3 predena enovite preje po angleškem).

Ako se po tem na tanko najdena teža delí sè številom preden, dobí se teža enega predena. Če se to delí v 453·59 gramov (= 1 libra po angl.), tedaj je količnik številka preje.

A ker vendar pravilna teža 1 predena iznaša po angl. št. 12 — 37·799, št. 29 — 15·641, št. 50 — 9·072 gramov, dovoljno je — da se rokovanje uprosti — primerjati najdeno težo preden s zgornjo pravilno težo mejnih števil, kakor pri ovedovanji s pomočjo tipnih vteži. N. pr. 840 *yards* na 3 niti namotane, torej 3 predena enovite sirove preje vaga 37·8 gramov, torej 1 predeno ($37·8:3 =$) 12·6 gramov. Preja spada torej, ker je ložja od št. 29, a težja od št. 50, v t. št. 124 c).

Splošne opreznosti (previdnosti).

V colnijskem preiskovanji bombaževe preje, odnosno pri jemanji preje v poskus, potrebne za razločevanje po tarifi, držati se je v obče naslednjih ustreznih opreznosti. Treba je namreč pri preji v predenih po tem, ko se odpravijo

vnanja ovijala bal jemati predena ne samo na vnanjih stranéh, nego tudi izmed znotraj ležečih; takisto je tudi pri preji na cevkah sosebno na to gledati, niso li v sodih ili skrinjah nameščeni kaki vmesni predeli, ki imajo prejo različne tenkosti.

Preje, enovite sirove, in pa beljene barvane (enovite ali dvojnate), ki se vpovedó čez št. 50 po angleškem, ne potrebujejo posebnega ovedovanja številke, razven v slučajih očitne neresničnosti. A nasproti je pri dvojnati sirovi preji, ki se vpové čez št. 60, pač vselej potreba v čisto djati, katero stopinjo tenkosti ima v resnici.

Cez št. 50 od- nosno št. 60 po angleškem vpovedane preje.

VAVOBLO

colniško preiskovanje volnenih prej (T. št. 154.)

Preje, enovite sirove, in pa beljene barvane (enovite ali dvojnate), ki se vpovedó čez št. 50 po angleškem, ne potrebujejo posebnega ovedovanja številke, razven v slučajih očitne neresničnosti. A nasproti je pri dvojnati sirovi preji, ki se vpové čez št. 60, pač vselej potreba v čisto djati, katero stopinjo tenkosti ima v resnici.

II.

N a v o d i l o

za

colnijsko preiskovanje volnenih prej (T. št. 154).

I.

Razdelba prej
po tarifi.

Kakor se vidi iz besedila t. št. 154, odkazane so v tarifi nekatere vrste volnenih prej po imenu posebnim colnim postavkom, v tem ko se vse druge kot ne posebej imenovane zlagajo v eno ter po nekih vnanjih znamenjih (tenkosti, sukanji, priredbi) porazrežajo.

Vrste volnenih prej, ki se po imenu odkazujejo pod posebne colne postavke, so naslednje:

T. št. 154 a).

lit. a. Preje iz debelih živalskih kocin (govejih dlak itd.) do vštrevši št. 5 po metersko, enovite ali dvojnate, sirove.

Pod temi razumevajo se navadne preje, predene iz debelih živalskih dlak, kakeršne so: goveje, konjske, pasje, svinjske itd. z malo pimesjo za spajanje potrebne prav navadne (malovredne) volne, ki praviloma ne preseza 30 odstotkov, ali tudi mešane z dlakastimi rastlinskimi vlakni, ter služeče v narejanje prav nizke cene pogrinjala, kakeršna so tako imenovana holandska pogrinjala in p., ki se tkó največ z debelo rastlinsko prejo iz jute, *Crim vegetal* in dr. t. vred.

Prejo, najraje na dve stremeni — kakor vrveca (motoz) debelo — ki se le malo skup drži, poznati je sosebno po tem, da pretežna, prav kratka, okorela dlačna tvarina, če tudi je preja prav močno sukana, sama izpada, če se predena le malo drgnejo ali puhnejo, ali se brez vpora dá venpotegniti, ter ima preja kaj malo trdnosti.

Pri uporabi te tarifne številke paziti je na to, da se po nepravem ne vpovedujejo po t. št. 154 a) debele grebenane preje, preje iz *shoddy* volne in trde česane preje najnižje vrste, ki se tudi do pod št. 5 predejo, a se morajo vsegdar zacolovati po določilih za volnene, ne posebej imenovane preje.

V ovedbo meje, ki jo imajo te preje pod lit. a) gledé številke, bode dovoljno, če se z metersko palico odmeri 50 metrov enovite ali 25 metrov dvojnate preje, ter izvaga s tenkimi vtežmi, koliko gramov imajo. Te preje vsekakor ne smejo vagati manj nego 10 gramov. Praviloma bodo tehtale več nego 20 gramov. Kadar teža biva med 10 in 20 grami, treba je pri odpravljanji s posebno previdnostjo paziti na to, če morebiti preja ne spada med debelo grebenano prejo, prejo iz umetne volne, spadajočo k volnenim ne posebej imenovanim prejam.

Preje iz debelih živalskih kocin (govejih dlak i dr. t.), kolikor niso obsežene pod lit. a), torej sosebno vse barvane ali tiskane preje ali preje na tri ali več stremen, spadajo med ne posebej imenovane preje.

lit. b). Mohairova, alpačja, (tudi *mottled-alpačja*) in ženapna (*Genappes*) preja, enovita ali dvojnata, brez razločka številke po tenkosti, na vvozu prek colnij, ki jim je posebej dana oblast.

Mohairova preja (tudi angorka) in alpačja preja iz dlak raznih koz (angorke kože) in kozi podobnih živali (lame, alpake in vikunje) za lustre in druge ličnejše tvarine oblačilne, pluše, mreževine in pletenine (fantazijske stvari) razlikujeta se po neomaščeno predeni svilasto leskeči dolgi gladki dlaki. Te preje so navadno le malo sukane.

Mottled-alpačja preja je takšna preja, ki je ob enem spredena iz sirovih belih in pa takih dlak, ki imajo od nature kako drugo barvo ali so pa tudi barvane takó, da je videti melirana.

Ženapna (izpahanska) preja je neomaščeno predena, sè smojenjem ali gazovanjem uglajena, v podobi vrve sukana trda preja za vrvee in drugo pasarsko robo. Navadno se nahaja sukana; a kadar je sukana na več nego dve stremeni (na tri stremena ali več), tedaj takšna ženapna preja — takó kakor tudi mohairova in alpačja preja na tri ali več stremen — ne spada več pod to ugodnejšo številko, marveč je podvržena dotičnim colnim postavkom ne posebej imenovanih prej. Isto veljá za vse beljene, tiskane ali barvane preje (z edino omejitvijo, ki je gori povedana za mottled-alpačje preje).

Ker pri prej omenjenih prejah, naj bodo enovite ali dvojnate sirove, ne veljá omejitev v oziru na mejo številk, tudi ni treba ovedovati številke tenkosti.

Colnije, ki so doslej imele pravico odpravljati te preje po znižanem colu od 1 gld. 50 kr. od *q* (Opomnja k t. št. 154 a dozdanje tarife), bodo jo imele tudi v bodoče, dokler se drugače ne ukaže. Takisto ostane tudi v moči dozdanji postopek pošiljanja vzorcev (muštrov) na c. k. Dunajsko veliko colnijo.

Trda česana preje iz svetle volne čez. št. 50 po metersko, enovita ali dvojnata, sirova, ne vvozu prek colnij, ki jim je dana posebna oblast.

Ta preja sestoji iz lične, dolge, gladke, lasasto leskeče in stegnene (t. j. ne kodraste ali valjaste, nego brez kodra v ravni potezi idoče) volne, ki se vsegdar omaščena prede.

Najodličnejša njena znamenja so poleg leska, ki v oči bije, lasasto stegnena, 16—20 centimetrov dolga volna, ki ji konice v preji niso kodraste kakor pri nesvetli mehki grebenani ali lični česani preji, nego tako v ravni potezi.

Utegne se primeriti, da se v taki preji nahajajo tudi posamični krajši delci volnene dlake (mrtva volna ki se ne leskeče); a ne sme jih biti toliko, da bi se značaj preje kot trde preje iz dolge leskeče volne kakor si bodi bitno izpremenil. Kadar ta značaj ni izrazito očiten, odpravlja se blago kot preja ne posebej imenovana. Pri tem je paziti na to, da je uporaba te ugodnejše številke v vseh okoliščinah omejena na preje omenjenega svojstva čez št. 30 po metersko. Navod, kakó se oveda meja številk, daje se v oddelku II. Iz tega se vidi, da gre debelejšo prejo (št. 30 po metersko ali manja) — če se v ostalem tudi sklada sè značajem česane preje — vsegdar imeti za prejo ne posebej imenovano. Isto veljá za beljene, barvane ali tiskane take preje, in za prejo na tri ali več stremen, bodi jim stopinja tenkosti kakeršna koli.

Colnije, ki so doslej imele pravico to prejo po znižanem colu od 1 gld. 50 kr. (Opomnja k t. št. 154 a) dozdanje tarife) odpravljati, bodo jo tudi dalje imele, dokler se drugače ne ukrene. Takisto bode tudi še veljal dozdanji postopek pošiljanja vzorcev Dunajski c. kr. veliki colniji.

Opomnja k t. št. 154 e) in f)

V volni barvane melirane enovite in dvojnate preje (brez ozira na številko tenkosti).

To so mehke preje, predene iz zmesi različno barvane volne, (n. pr. belo in črno barvane volne). Iz nje se nareja neko tkanje nove mode. Sem spadajo n. pr. preje *beige*, preje za tako imenovano Jägerjevo perilo i dr. t. če so izdelane, kakor se je gori reklo. Ako ta preja ni predena iz zmesi barvane volne, nego samo iz raznobarvene volne od nature, spadajo med preje ne posebej imenovane takó kakor melirana preja narejena iz raznobarvenih nití ali s tem, da se po predenji strojijo ali tiskajo. Preje na tri ali več stremen so vsegdar izključene od uporabljenja te opomnje.

Preje iz volne, ki so melirane vsled tega, da se svilni odpadki, barvani ali ne barvani, z volno vred predejo, spadajo pod t. št. 166 b).

Opomnja k t. št. 154 f).

Osnovna preja za pogrinjala, tiskana na dopustnico.

Te preje smejo se po znižanem colu baš omenjene opomnje odpravljati samo na podlogi posebnega dovoljenja, ki se daje tkalnicam pogrinjal po glasu dotičnega posebnega ukaza.

N. p. im. preje t. št. 154 c), d), e), f).

Vse volnene preje, ki jih ne zadevajo zgoraj navedena posebna določila, povzete so pod skupnim obeležjem kod preje ne posebej imenovane ter tarifovane pod c) d) e) in f) z ozirom na oplemeničenje, število stremen in tenkost. Gledé tenkosti veljá št. 45 po metersko za edino mejo.

V to veliko skupino ne posebej imenovanih prej spadajo:

1. Brezizimno vse volnene preje na tri ali več stremen. V vpovedi naj se pové število stremen ter je natančni prigled te vpovedi posebno važen za to, ker je od tega zavisna resnična ovedba številčne meje s tipnimi vtežmi.

2. Vse beljene, barvane ali tiskane preje (razven osnovnih prej za pogrinjala, imenovanih v opomnji pod f). Preje iz barvovite pukane volne (umetna, *mungo-* ali *shoddy*-volna iz razgrebenanih volnenih cunj), kakor tudi melirane, tudi pomešane z nebarvano volno (izimši pod b) spadajoče mottled-alpačje preje in v opomnji k e) in f) imenovane, v volni barvane melirane preje) smatrajo se za barvane preje. Samo prane (ne ubeljene) preje in preje z naravno barvo naj se zacoljujejo kot sirove preje.

3. V naslednjem dajó se na znanje naj imenitnejše vrste prej, ki tudi sirove enovite ali dvojnate sem spadajo:

Grebenana preja, preja umetne volne *shoddy-* ali *mungo*-preje), trde preje (kolikor niso obsežene pod f), polovična česana preja, mehka česana preja.

Grebenane preje za valjane, več ali manj izpolščene, tanjše ali debelejše tkanine (sukna, ogrinjavke, novomodne tkanine, tkani polsti itd.) predejo se iz omaščene kratke volne ali iz volnenih odpadkov različnega svojstva ter so najraje močno sukane. Mestoma tanjšo ali debelejšo nit pokrivajo ven sezajoče kodraste dlačice, po čemer imajo te zamokle preje brez leska neko značajno hrapavo (v sirovem stanu kolikor toliko nečisto) podobo. Debelejše izmed njih, ki se uporabljajo za krajevino ali kakor podtkivo pri dolglasnih hrapavih volnah itd., imajo za primes tudi prosto dolgo trdo volno. Nekatero krajevinske preje imajo, da se pri valjanji preveč ne uskočijo, tudi vmešane svilne odpadke, a v tem slučaju padajo pod t. št. 166 b).

Harasove in takšne trde česane preje za tkanje pogrinjal, fabriških polstov (klobučine) in ožimala, za obšiv kožuhov, kmečkih oblačil itd. predejo se omaščene iz različne debelejšje dolge, proste (samo nekoliko pregnene, ne skodrane) ali kratkodlačne volne.

Polovična česana (sajetna) preja, iz katere se nareja volna za vezenje ali pletenje, virkanje, tkanke (trikote), ličnejša pogrinjala itd. prede se tudi iz dolge, vendar ne česane, nego samo grebenane ličnejše volne takó kakor česane preje; ta preja je prehod od grebenane do prave česane (mikane) volne.

Mehka česana preja za tkanje šalov (*shawls*), za merino-, tibetove-, trikotne tkanine, novomodne tkanine moških in podobne lične mehke tkanine, potem za vezenje in pletenje (zefirova preja), sestoji iz dolge, skodrane, česane (največ brez masti ali olja predene) tenke volne.

Mehka česana preja enovita, sirova, skozi katero gre ena nit nefilovane svile, naj se po glasu opomnje za t. št. 167 smatra kot ne posebej imenovana volnena preja t. št. 154 e). Te za tkanje šalov namenjene preje predejo se, da jim bode vsegdar prav tenko predenje močnejše, z eno nitjo nefilirane svile, katera ide skozi vso prejo brez konca.

Volnena preja druge vrste v zvezi sè svilo ali floreto spada pod t. št. 165 b), odnosno 166 b).

4. Posebno skupino pri prejah ne posebej imenovanih sestavljajo vignonjske preje.

Pod vignonjskimi prejami razumevajo se samo enovite ali dvojnate imitacije močnejših grebenanih prej, ki se iz bombaža s primesjo volne ali volnenih odpadkov ali brez take primesi kakor grebenane preje predejo, motajo in sè številko zaznamenavajo, za to imajo tudi opisano podobo hrapave volne. Navadno bivajo barvane, enobarvene ali pisane (melirane) in spadajo torej, z ozirom tudi na njih očitno manjšo tenkost, pod t. št. 154 e) 1, odnosno 154 f). Znižani col za barvane v volni, melirane preje po opomnji k t. št. 154 e) in f) ne uporabljajo se nikdar na vignonjske preje.

Vignonjske preje narejene na tri ali več stremen kot volna za pletenje (na stanu in z roko) spadajo med bombaževe preje t. št. 126 ter se smejo kot ne posebej imenovane volnene preje (154 f) samo tedaj odpravljati, kadar je v njih priredeno toliko volne, da se volnenost brez obširnega preiskovanja očitno opaža.

II.

Meterski sostav zaznamenavanja volnenih prej sè številkami. Po meterski razdelbi izraža se tenkost prej (meterska številka) sè številom v enem kilogramu (= 1000 gramov) obseženih preden po 1000 metrov.

Število preden po 1000 metrov na en kilogram ali število metrov na en gram je meterska številka preje.

Torej je:

1 predeno	=	1000 metrov na 1 kilogram ali	1 meter	=	1 gram	št.	1
5 preden	=	5000 " " 1 " "	5 " "	=	1 " "	5	
30 " "	=	30000 " " 1 " "	30 " "	=	1 " "	30	
45 " "	=	45000 " " 1 " "	45 " "	=	1 " "	45	itd.

Meterska razdelba volnenih prej razločuje se od meterske razdelbe bombaževih s tem, da pri bombaževih prejah število preden po 1000 metrov na 500 gramov (= 0.5 kilograma) daje številko preje. Meterska številka za vol-

nene preje enaka je torej polovici meterske številke za bombaževe preje. (Št. 10 meterska bombaževe preje = št. 5 meterski volnene preje).

Kako se izra-
čunja meter-
ska številka
preje.

Meterska številka volnenih prej dá se izračuniti, če se ali v gramih ovedena teža 1000 metrov (= 1 predena po metersko) deli v 1000 gramov, ali pa tudi, če se katero koli število metrov preje izvaga, in z deljenjem najde, koliko metrov preje prihaja na 1 gram.

Na primer:

1 predeno = 1000 metrov tehta 20 gramov.

$$1000 : 20 = 50; \text{ ali}$$

200 metrov tehta 4 grame.

$$200 : 4 = 50;$$

torej gre za volneno prejo št. 50 po metersko.

Volnene preje nahajajo se v trgovini zmotane v predena in povezke ali pa na cevkah bodi osnovnih (bobinah) ali votkovnih (kanetah). A ker preje v predenih zaradi neenakega motanja imajo jako različno motovilno dolgost, niso prav uporabne za ovedbo številke, katera jim pristoji. Ukazuje se torej za vse volnene preje, naj bodo v predenih ali na cevkah, enoten način ovedbe, ki biva v tem, da se neka določena množina preje odmota ter primerja s tipnimi vtežmi, ki veljajo za dotične številke te ali one preje.

Rokovalni
pripomočki.

Colnijam vršočim colnijsko preiskovanje volnenih prej naj služijo naslednji rokovalni pomočki, namreč:

Tenke vteži
v gramih.

a) Ena oprava (en sestavek) tenkih vteži od 50 gramov nizdolu (tudi gramovih delov 100 gramov) v ovedbo resnične teže v onih slučajih, kadar se zaradi pravičnega tarifovanja večje množine (1000 metrov) volnene preje odmotajo in izvagajo ter se jim mora izračuniti faktična številka. A ker bode takega računa redko kdaj potreba (namreč samo v slučajih, kjer biva — kakor n. pr. pri mejnih številkah 30 in 45, ali pri obližnjih številkah — kaka dvojba o resničnosti tarifovanja), vzprejele so se — da bode rokovanje prostejše — malim množinam preje namenjene trdne vteži (tipne vteži), ki bodo dovoljne za večino takih preiskovanj.

Tipne vteži.

b) Ena oprava tipnih vteži za volnene preje, zaradi primerjalnega nasprotnega vaganja ustreznih množin preje, namreč:

1. k t. št. 154 b) česana (mikana) preja trda iz leskeče volne (*veft*-preja):
za 200 metrov št. 30 metersko, enovito, od 6.667 gramov,
" 100 " " 30 " dvojnato, " 6.800 "
2. k t. št. 154 c) in e), preje, ne posebej imenovane, enovite:
za 400 metrov št. 45 metr. enovito, od 8.889 gramov.
3. k t. št. 154 d) in f), preje, ne posebej imenovane, na dve ali več stremen:
za 200 metrov št. 45 metersko, na dve stremeni, 9.067 gramov
" 100 " " 45 " " tri stremeni, 6.933 "
" 100 " " 45 " " štiri " 9.244 "
" 100 " " 45 " " pet stremen, 11.556 "
" 100 " " 45 " " šest " 13.867 "
" 100 " " 45 " " sedem " 16.178 "
" 100 " " 45 " " osem " 18.489 "
" 100 " " 45 " " devet " 20.800 "
" 100 " " 45 " " deset " 23.111 "

Teh 12 tipnih vteži biva skupaj s tipnimi vtežmi za volneno tkanino ne poposebej imenovano v eni omariči.

Zgoraj navedene tipne vteži so za dvojnato prejo izračunjene in izvedene za dva odstotka, a gledé preje na tri in več stremen za 4 odstotke više v primeri z enovito prejo, ker se enovite niti preje po sukanji vselej nekoliko skrajšajo, torej dotične množine take preje po številu stremen v sebi imajo sorazmerno več enovite preje.

Za preje na več nego deset stremen naj se tipna vtež iz zgoraj navedenih sestavi, n. pr. pri preji na 16 stremen naj se vaga 100 metrov od nje z obema vtežima, namreč za prejo na 10 in na 6 stremen (= 16 stremen).

c) Dozdanja tenka tehtnica enakoramenica za nasprotno odvaganje preje po okrajšanem postopku odvezete s primernimi tipnimi vtežmi za mejni številki 30 in 45; dalje za resnično vaganje prej s tenkimi vtežmi v gramih, kadar bo potrebno.

Tenka
tehtnica.

d) Mehanično (merilno ali štelno) motovilo je takó narejeno, da je mogoče z dvema kolesoma, ki se v rabi vrstita, volneno prejo po meterski meri ali bombaževo prejo po angleški meri odmotavati.

Merilno
motovilo.

Rabeč merilno motovilo za volneno prejo treba je sè ščitkom „W. G. Ein Meter Umfang“ oznamenjeno motovilno kolo na gonilno vreteno (vratilo) pritrčiti (natakniti in trdno priviti), pri čemer se mora gledati na to, da bode sè ščitkom zaznamenana prečka zgoraj naopično stala in da je veliki štelni kolut vstavljen na početek (t. j. da sè 100 zaznamenana delilna zareza stoji na tanko pod kazalcem). Če kolut ne stoji takó, mora se kolo obrniti, da pride kolut na zarezo 100.

Predno se začne preja odmotavati, treba je dalje prigledni kolutek vstaviti na točko 10. Za tega delj naj se vijak nekoliko odvijje ter pokrivalo z izrezkom toliko pomakne, da se na sredi izrezka pokaže številka 10, in po tem je vijak vnovič trdneje nategniti.

Stodelni veliki štelni kolut naznanja posamezne obračaje (zavrte) kolesa od 1 do 100, a pritični manji deseterodelni prigledni kolut po 100 obračajev (torej 100, 200, 300 itd. do 1000, sè številkami 1, 2, 3 itd. do 10).

Kadar se odmotava volnena preja, je vstaviti ložji leseni valjček, ki umerja tek niti (ker se težki mesinkasti valjček, ki služi za bombaževo prejo, ne prilega rahlo sukani, torej lahko pretržni volneni preji).

Tretja prečka motovilnega kolesa (na desno od omenjene prve prečke) nima rozet, da se izmerjena preja na tem mestu lahko sname s kolesa.

Na postavni plošči merilnega motovila nameščena je meterska palica, da je moči, ako bi treba bilo, prejo tudi brez motovila meriti.

Meterska
palica.

e) Koloturno (vrtljivo) motovilo sestoji iz železne, na eni nogi naopično pritrjene palice, na kateri bivata dve kolaturi na ravnoležnih oséh, ki se dasta premikati z vijaki, ter je neogibno potrebno, merilno motovilo dopolnjuječe pomočno orodje pri odmotavanji volnene preje v predenih.

Vrtljivo
motovilo.

Po dolgosti preden volnene preje, ki jo je odmotati, naj se kolaturi — odvivši vijake — takó postavita (gori ali doli premakneta) in po tem vnovič dobro pritrčita, da obsežena predena rahlo ležé in se znatno ne napnó.

Opreznosti
pri
ogledovanji.

V vsakem slučaju preiskovanja morajo se bale in shrambe tako odpreti, da je moči zadobiti najnatančnejšo znanost, kakšna da je preja, in če je po tem vpoved resnična ali neresnična.

Ogled ne sme omejiti se samo na prejo, kar je leži zunaj, marveč bodi tako obširen in korenit, da ne more biti dvojbe o tem, sestoji li vsebina poslatve iz ene vrste, ali iz različnih vrst preje.

Jemaje za razločevanje preje po tarifi potrebne poskusne množine (probe) treba je torej strogo držati se naslednjih opreznosti.

Od preje v povezkih treba je — odstranivši vnanja ovijala bal — nekaj preden odvzeti ne samo izmed zunaj, nego tudi izmed znotraj ležečih povezkov, takisto je tudi pri preji v cevkah se posebno gledati na to, niso li v sodih ali skrinjah nameščene vmesne stene ali pretini ter s tem narejeni predelki, ki imajo v sebi preje različne kakovosti (tenkosti itd.).

Pravšnost vpovedane vrste prej soditi je po posebnih znamenjih, kakor so obsežena v prejšnjem opisu (oddelku I).

V oziru na razločevanje tenkosti imeti je oko zlasti na velikost v sod ali skrinjo spravljenih povezkov in na število v njih obseženih preden, ker je moči uže iz različnosti, kako je preja spravljena i. dr. t. sklepati, nima li poslatev preje različne tenkosti v sebi, kar velja tudi za prejo v cevkah, kadar ima ena poslatev ali shramba v sebi cevke različne velikosti.

Če se opazi, da so različno tarifovane preje skupaj djane, treba jih je prebrati ter ovedeti jim čisto težo, kar se ne sme nikdar opustiti. Ne gre torej, n. pr. pri hidravlično stisnenih, z železnimi obroči opetih balah opuščati ovedbo množine v njih obseženih — različnim colnim postavkom podvrženih — prej, ter zadovoljavati se — preiskujoč vpovedano težo — z zgolim izkazom vsebine od strani pošiljalcev. Da se colnijska odprava primerno uprosti (okrajša), bode delati na to, da se v takšne bale skup devajo samo enakovrstne preje, s čimer bode moči bolj in bolj ogibati se težavnega razkladanja in vnovičnega skladanja.

Kadar gre preskusiti tenkost kake preje, treba je posebno previdno izbirati predena ali cevke, da se odmoti potrebno število niti. Torej se mora v vsakem slučaju takega preiskovanja več z različnih mest iz bal in posod odvzetih preden ali cevk najpred — na tanko primerjaje jih — skrbno pregledati, če jim je preja enakšne tenkosti. Biva li sumnja, da so tu skup djane različno tarifovane številke, mora se postopek odmotavanja in vaganja niti pri več predenih ali cevkah, ki se zdé biti različne, nadaljevati dotle, dokler bode v čisto djano, kakó stoji stvar!

Naslednje preje ne potrebujejo ovedbe tenkosti, namreč:

Mohairova, alpačja (tudi *mottled*-alpačja) in ženapna preja sirova, enovita ali dvojnata; česana (mikana) preja trda iz leskeče volne sirova, enovita ali dvojnata, ki se vpoveduje kot preja ne pesebej imenovana tarifne št. 154 c) ali d);

preje ne posebej imenovane t. št. 154 e), d), e) in f) enovite ali dvojnate, ki po izkušnji in kakor se očitno vidi, ne dosežajo mejne številke 45; dalje: Vse preje, ne posebej imenovane, enovite, dvojnate ali na več stremen, ki so vpovedane čez št. 45, izimši vendar slučaj očitne neresničnosti.

Pri takih prejah potrebno je torej preiskovati njihovo vpovedano drugo kakovost.

Preje naj se odmotavajo in s tipnimi vtežmi pretehtujejo po naslednjem postopku:

Kadar je merilno motovilo po zgornjem navodu (II *d*) na tanko vstavljeno, naj se od preiskovati se imajoče v predena namotane preje eno predeno, kate- Odmotovanje
prej.
rega niti je treba z večkratnim brzim napetjem in nategnenjem na rokama spraviti kar je moči v vzporedno lego, držeč se uže (II *e*) namignenih opreznosti obe-
siti v koloturno motovilo, po tem konec niti na kraji prvega pasma (katero je
prej poiskati ter uveriti se, da bode lahko tekla), spraviti v zvezo z merilnim
motovilom takó, da se nit po enem izmed bivajočih vodile enkrat ovivši jo pod
vstavljene leseni valjček spravi na motovilno kolo in ondukaj ponovno vklene
v zmetko, bivajočo v stran na ramenu prve (zaznamenovane) prečke kolesne. Na
to se utegne odmotovanje začeti.

Kadar se ima preja na cevkah odmotati zaradi preiskovanja, vtakniti je bobine ali kanete na vilice nameščene zaradi tega na merilnem motovilu, in na to se postopa dalje kakor s prejo v predenih.

Da se ubrani večje natezanje in trenje, morata se pri namotani preji moto- Posebne oprez-
nosti pri
odmotavanji.
vili postavljati takó, da prihaja nit kolikor je koli mogoče v ravnoležni (horizon-
talni) potezi od koloturnega motovila k nitnemu vodilcu.

Z istega razloga naj se pri tanjših prejah vodilce ne ovija z nitjo.

Merilno motovilo se mora vselej le počasno obračati, da se nit ne utrga in da preja ostane vseгда v pravilni napetosti.

Če se preja vendar pretrga, smeta se, da se delo ne mora z nova začeti, konca niti zvezati; vendar je obračaje popolnem soglasno sè štelnim kolotom nadaljevati, na kar naj se posebno pazi.

Pri prejah v predenih treba je — da se nit preveč ne nakopiči na eni strani kolesa — menjavati vodilca, s čimer se preja primerno razdeli. Preje na cevkah, enovite in dvojnate, treba je vselej z 2 bobin ali kanet ob enem odmotavati.

V primerjalno vaganje s tipnimi vtežmi treba je odmotavati, namreč:

od trde mikane preje iz svetle volne, sírove (t. št. 154 *b*),

enovite 200 metrov,

dvojnate 100 metrov;

od preje, ne posebej imenovane, sírove, beljene, barvane, tiskane (t. št. 154 *c*, *d*, *e* in *f*),

enovite 400 metrov,

dvojnate 200 metrov;

od preje, ne posebej imenovane, sírove, beljene, barvane, tiskane na 3 ali več stremen (t. št. 154 *d* in *f*) 100 metrov.

Pri preji v predenih mora se število kolesnih obračajev skladati s primernim številom metrov (100, 200, 400); nasproti je pri preji na cevkah, ki jo je odmotavati istodobno z 2 bobin ali kanet, potreba samo 50, 100 in 200 (t. j. polovica) kolesnih obračajev, ki dajó takisto metersko mero, propisano za naš rotno vaganje.

Nasprotno
vaganje s tip-
nimi vtežmi.

Ako se odmotane količine na tenki tehtnici primerjajo (izvagajo) s primernimi tipnimi vtežmi, prihaja na dan potrebna razložba preje po tarifi takó, namreč:

Trda mikana preja iz svetle volne sirova, od katere, če je enovita, ima 200 metrov manjšo težo od tipne vteži št. 30 (= 200 metrov enovite), ali,

če je dvojnata, 100 metrov, manjšo težo od tipne vteži št. 30 (= 100 metrov dvojnate), spada k tar. št. 154*b*), pod colni postavek po 1 g. 50 kr. od 100 kilogramov;

a če vaga prav toliko ali več, kakor te tipne vteži, spada, ker ne preseza številke 30, odnosno 45, med ne posebej imenovane preje, namreč:

enovita v t. št. 154*c* 1),

dvojnata v t. št. 154*d* 1),

odpravlja se torej po colnih postavkih: 8 g. in 12 g. od 100 kilogramov.

Preja ne posebej imenovana spada, namreč:

enovita, od katere 400 metrov vaga toliko ali več kakor tipna vtež 45 (= 400 metrov enovite):

sirova k t. št. 154*c* 1) s colnim postavkom 8 g. od 100 kilogramov;

beljena, barvana, tiskana k t. št. 154*e* 1) s colnim postavkom 12 g. od 100 kilogramov;

a če se najde da je ložja od te tipne vteži:

sirova k t. št. 154*e* 2) s colnim postavkom 12 g. od 100 kilogramov;

beljena, barvana, tiskana k t. št. 154*e* 2) s colnim postavkom 16 g. od 100 kilogramov:

dvojnata, od katere 200 metrov vaga toliko ali več kakor tipna vtež št. 45 (= 200 metrov dvojnate):

sirova k t. št. 154*d* 1) s colnim postavkom 12 g. od 100 kilogramov;

beljena, barvana, tiskana k t. št. 154*f* 1) s colnim postavkom 16 g. od 100 kilogramov; a če je ložja od te tipne vteži:

sirova k t. št. 154*d* 2) s colnim postavkom 14 g. od 100 kilogramov;

beljena, barvana, tiskana k t. št. 154*f* 2) s colnim postavkom 20 g. od 100 kilogramov;

na tri ali več stremen, od katere 100 vaga toliko ali več kakor številu stremen dotične preje primerna tipna vtež št. 45 (= 100 metrov na 3 str. i t. d.):

sirova k t. št. 154*d* 1) s colnim postavkom 12 gl. od 100 kilogramov;

beljena, barvana, tiskana k št. 154*f* 1) s colnim postavkom 16 g. od 100 kilogramov; a če je ložja od teh tipnih vteži:

sirova k t. št. 154*d* 2) s colnim postavkom 14 g. od 100 kilogramov;

beljena, barvana, tiskana k t. št. 154*f* 2) s colnim postavkom 20 g. od 100 kilogramov.

Kadar postopek enokratnega vaganja s tipnimi vtežmi pri tarifni meji tenkosti prav bližnjih prej ne dá razločitega posledka (t. j. če se tenka tehtnica takó loví, da se ne vidi popolnem določeno, če preja mejno številko 30 ali 45 doseza ali preseza), treba je prejo iz drugih preden ali cevki vagati dotle, da se dvojba odstrani, ali pa spozná, da je zarad pravšnega tarifovanja poprijeti se ovedbe, kakor je niže propisano za dvojbene slučaje.

Pri taki volneni preji, kjer je več nití brez vidnega sukanja istodobno v eno pasemce skup namotanih, ki ležé prosto ena poleg druge, in ki torej spada med enovito prejo, treba je od enega takih pasemc 100 metrov odmotati in resnično težo v gramih poizvedeti.

Z deljenjem gramov v število metrov enovite preje (katero se nahaja množič 100 sè številom v eno pasemce zmotanih nití), dobiva se številka.

Na primer: 100 metrov preje, v kateri je po šest nití (= 600 metrov enovite preje) brez sukanja skup namotanih, vaga 15 gramov, torej $600:15=40$.

Preja ima torej št. 40.

Ako kaže taka preja uže vidno sukanje (kar se pokaže, če se pasemce nategne), naj se tarifuje med sukano prejo ter se opravi potrebna ovedba tenkosti po določilih, ki veljajo za sukano prejo.

V vseh dvojbenih slučajih, kadar namreč vaganje s tipnimi vtežmi — Kako postopati v dvojbenih slučajih. tudi postopek večkrat ponavlja — ne daje polne izvestnosti pravičnega tarifovanja, treba je postopati takó, kakor se piše v naslednjem.

Pri enovitih, in pri dvojnatih prejah poizvede se resnična številka preje.

Za tega delj odmota se pri enoviti preji od 10 preden ali cevka po 100 metrov (= 1000 metrov enovite preje) ter točno izvaga s tenko tehtnico za grame. S to najdeno težo delí se 1000. Pri dvojnati preji odmota se od 5 preden ali cevka po 100 metrov (= 500 metrov dvojnate preje) ter točno izvaga s tenko tehtnico. Od najdene teže odbiti je 2 odstotka (v oziru na to, da preja postaja težja, ker je sukana na dve stremeni). Z ostankom teže (ki kaže težo od 1000 metrov enovite preje) delí se 1000. V obeh slučajih daje količnik v celih številih številko preje.

Na primer: 1000 metrov enovite preje tehta 21·7 gramov, $1000:21·7=46$, preja ima torej št. 46.

Pri tem je drobce od 0·5 in večje jemati za celotino; ako torej količnik iznaša n. pr. 45·5, treba je prejo zacolovati čez št. 45.

Pri preji na tri ali več stremen v takih slučajih ne poizvede se resnična številka preje, nego postopa se takó. Od 10 preden ali cevka odmota se po 100 metrov (= 1000 metrov preje na tri, štiri i t. d. stremen) ter nje teža s tenko tehtnico na tanko poizvé. Najdena teža primerja se z deseterokratnikom tipne vteži, primerne številu stremen (sukanju) preiskovane preje. Če je najdena teža manjša od teže ustrezne tipne vteži št. 45, po desetkrat vzete, zacolovati je prejo čez št. 45. Na primer: Preja v predenih je na devet stremen sukana, barvana 1000 metrov, odvzetih od desetih različnih preden vaga 225·6 gramov. Tipna vtež za 100 metrov preje na devet stremen je 20·8; deseterokratnik tega ($20·8 \times 10$) je 208; dotična preja je torej pod št. 45 metersko ter se zacoluje po t. št. 154, f 1).

(Kakó je postopati pri ovedovanji meje številčne za preje iz debelih šival-skih dlak spadajoče k t. št. 154a), razlaga se v oddelku I tega navodila. Za te preje ni posebne tipne vteži.)

Osnove volnene preje. Volneni preji, ki so uže prirejena v osnovo Volneno-prejne osnove. (snutek), t. j. v predenih zarad tega posebno dolgo namotanih (in po tem v velika klobka povezanih) ali tudi uže razsnovana vvaža, morajo, — ker ji ni moči brez kvare za blago odvzeti preje za preiskovanje potrebne, — biti pridodane s temi osnovami popolnem skladne probe od 1000 metrov najmanj (v predenih ali na cevkah), da se bode mogla zvršiti za tarifovanje potrebna poizvedba tenkosti.

Te pridodane probe je najpred pregledati, če se res na tanko skladajo z osnovo, in na to se opravi ovedba kakor pri drugi preji v predenih ali na cevkah.

Ako take probe ne dojdejo ob enem z osnovami in če stvar takó stoji, da je treba poizvedeti tenkost dotične preje, ker se brez tega ne more za gotovo tarifovati, naj se zacolovanje ustavi na dotle, dokler probe ne dospejo, če stranka ne privoli v to, da bi se za ovedbo potrebna množina preje odvzela, in se tudi upira proti temu, da bi se poslatev brez te ovedbe zacolovala po najvišjem dotičnem colnem postavku.

Efektни
sukanec.

Sostav zaznamenovanja tenkosti sè številko, ki je oprt na razmerje med dolgostjo preje in težo, torej predpolaga, da niti pravilno tekó (idejo), ne prilega se takó imenovanim *Falkonné* ali fantazijnim prejam (efektnim sukancem), to so nekako posebno sukane preje, pri katerih tek niti v nekih razdaljah pretrgujejo vozli, kodri, petlje, zadrge, zavitice itd. Taki sukanci (iz volne, tudi s pri-mešano pavolo) naj se zacolujejo vselej po najvišjem dotičnem postavku, n. pr. barvani po št. 154^f 2).

III.

Navodilo

za

colnijsko preiskovanje ne posebej imenovanih volnenih tkanin
(T. št. 158).

Colna tarifa razločuje v tarifni številki 158 „Volnene tkanine, ne posebej imenovane“:

Razdelba po
tarifi.

- a) čez 500 gramov na 1 kvadratni meter težke;
- b) 500 do 200 gramov izključivši na 1 kvadratni meter težke;
- c) 200 gramov in manj težke na 1 kvadratni meter, tudi tiskane;

naposled po glasu opomnje k ti številki:

skoz in skoz z bombaževo osnovo tkane, enobarvane, nemuštrane, kakor sukno prirejene (apretirane) čez 300 gramov na 1 kvadratni meter težke, ki so v abecednem kazalu blaga tanje označene.

Zakonito razločilno znamenje teh tkanin je torej njihova teža na 1 kvadratni meter, katera se nahaja:

Teža tkanin in
načini, kakó se
poizveda.

1. s tem, da se celi kosi blaga izvagajo in po tem izračuni, koliko prihaja na en kvadratni meter, ali pa

2. s tem, da se od kosov blaga, podvrženih colu, izreže $\frac{1}{100}$ kvadratnega metra (= 100 kvadratnih centimetrov) tkanja in teža izrezka primerja s tipnimi vtežmi, ki so jih colnije zarad tega prejele.

Pri tem se opominja, da naj vselej teža tkanin brez kake krajevine (okrajkov, krajcev) služi v odmero cola, ker so v podkrepo ali tudi priredbo širjavnih koncev pritkani ali pripeti krajci najraje iz debele težke preje, ki torej bitno vplivajo na težo prave same tkanine v celem kosu, kakor tudi v odrezku s krajcem vred, kar velja sosebno o tkaninah blizu težne meje.

Vse ne posebej imenovane volnene tkanine, katere se ne dadó na prvi pogled in potip s polno gotovostjo tarifovati, kakor to pogostoma biva n. pr. pri prav težkih ali prav lahkih tkaninah, morajo se preiskovati po enem izmed dveh v nasledjem opisanih načinov, namreč ali:

Colnijsko
preiskovanje.

I. po načinu s tipnimi vtežmi, ki se sme praviloma uporabljati, ker je manj obširen in v največ slučajih dovolj gotov;

II. po načinu vaganja, ki se mora uporabljati vselej, kadar način I ne daje izvestnega nedvojbenega posledka, ali kjer je sumiti kako neresničnost v vpovedi blaga, ali kjer so okolnosti sploh takšne, da je treba s posebno skrbnostjo postopati.

Po tipnem načinu se ne vagajo in ne merijo celi kosi ter se tarifna teža 1 kvadratnega metra tkanin pozveda z naslednjim okrajšanim postopkom:

Ker od neposebej imenovanih volnenih tkanin, ki sestavljajo meje za razdelbo colne tarife, 1 kvadratni meter vaga 500 gramov, 200 gramov ali 300 gramov, iznaša pravilna teža malega izrezka (kupona) od 100 kvadratnih centimetrov (t. j. 0.01 ali $\frac{1}{100}$ kvadratnega metra) za prvo mejo 5 gramov, za drugo mejo 2 grama in za tretjo mejo (Opomnja k t. št. 158) 3 grame.

Te troje pravilne delne teže (tipne vteži) so izgotovljene v kovini in zaznameneane:

100 □ Ctm.	100 □ Ctm.	100 □ Ctm.
5 G.	2 G.	3 G.
1 □ Mtr.	1 □ Mtr.	1 □ Mtr.
500 G.	200 G.	300 G.

Dadó se colnijam v porabo z drugimi vred v omarici razpregledno v red djane.

Tudi dobodo colnije šablono merečo 100 kvadratnih centimetrov = $\frac{1}{100}$ kvadratnega metra, s katero se odrezujejo izrezki od blaga.

Izrezke, potrebne za postopek po tipnem načinu, treba je od dotične tkanine jemati ali samo na prav nesumnih koncih kakega kosa ali pa na katerem si bodi tudi celo nedvojbenih mest, na dolgostnih stranéh od krajevine proti sredi in te krajevine ne privzevši in sicer takó, da se tkanina dene med obe plošči šablone, ki imata iglaste žebličice in se vjemata, plošči trdno privijeta, in po tem sè škarjami prav tikoma poleg krajev šablone kuponi za 100 kvadratnih centimetrov odrežejo. Namesto dolnje plošče moči je uporabiti tudi katero koli ploščico; tkanina se potegne čez njo in na tkanino se položi gornja plošča šablone ter kupon z nožičem izreže.

Izrezek dene se na določeno v to skledico tenke tehtnice, s primernimi tipnimi vtežmi primerja (vaga) ter v čisto dene, tehta li izrezek

1. več nego 5 gramov,
2. 5 gramov ali manj, a vendar več nego tipna vtež za 2 grama,
3. 2 grama ali še manj.

V slučaji 1 spada blago, tehtajoč čez 500 gramov na 1 kvadratni meter, k tarifni številki 158, a);

v slučaji 2 spada blago, bodoč vprav 500 gramov ali manj težko, vendar težje nego 200 gramov na 1 kvadratni meter, k t. št. 158, b);

v slučaji 3 spada blago, ker vaga na 1 kvadratni meter 200 gramov ali manj, k t. št. 158, c).

Način s tipnimi vtežmi,

Tipne vteži in šablone za izrezke volnena blaga.

Kakó se odjemljó izrezki.

Primerjanje teže takih izrezkov s tipnimi vtežmi in tarifovanje blaga.

A kadar gre za volneno blago, ki je tanje označeno v opomnji k t. št. 158, namreč za tako, ki je skoz in skoz tkano z bombaževo osnovo, enobarveno, nemuštrano, kakor sukno prirejeno, gre — vagaje ga s tipnimi vtežmi — najti, vaga li izrezek

1. več nego 3 grame,
2. 3 grame ali manj, a vendar več nego 2 grama,
3. 2 grama ali manj.

Blago je podvrženo:

v slučaju 1 colnemu postavku po 50 gld., po opomnji k t. št. 158, nasproti v slučaju 2 t. št. 158 b), colnemu postavku po 80 gld. in v slučaju 3 t. št. 158, c) colnemu postavku po 110 gld. od 100 kilogramov.

Pri colnijskem preiskovanju je v ostalem gledati na tanko na to, ni li morebiti blago volhko (vlažno) ali na konceh posameznih kosov debelejše in torej težje, bodi da se je potkala na njih močnejša preja ali da je tkanina vsled priredbe postala težja, da bi se po nižjem colnem postavku tarifovala.

Kadar se zapazi vlažnost, treba je zacolovanje ustaviti ter se mora blago skrbno posušiti, predno bode vagano. Če je blago na konceh debelejše (težje), ne smejo se izrezki za vaganje jemati s koncev, nego naj se jemljó samo s prav nesumnih mest.

Samo tedaj, kadar bi ta postopek ne dal polne gotovosti pravšnega tarifovanja, naj se rokovanje z malimi izrezki celó opustí ter blago zacoluje po naslednjem načinu z vaganjem celih kosov.

Po načinu vaganja mora se najpred poizvedeti teža celega kosa od katelega blaga, kakeršno je, in od nje odbiti teža takih krajev, če so kateri, ki bi očitno imeli vpliv na tarifovanje.

V takem slučaju se torej krajevina na obeh straneh 1 meter dolgo odreže in na tanko izvaga.

Ta teža, množena z metersko dolgostjo kosa, dá težo krajev (krajevine) celega kosa. Ako se tedaj od prvič najdene polne teže celega kosa odbije teža krajevine, dobi se teža tkanine, katero je vzeti za podlogo tarifovanju.

Ako se na to dolgost in širokost izmeriti (in sicer pri uravnanem blagu, ki bi imelo trepce ali franse, v poštev jemaje polovično dolgost od frans, a pri tkaninah s krajevino, ki bi utegnila vplivati na tarifovanje, ne privzemaje je v širokost) in najdena meterska mera dolgosti množi z mero širokosti, dobi se potrebna kvadratna ploskvena mera celega kosa v metrih.

Teža kosa (kakor slučaj nanese s krajci vred ali brez krajev) deljena s kvadratno ploskveno mero dá težo 1 kvadratnega metra.

N. pr. Kos sukna meri na dolgost 52·5 metrov, na širokost brez krajevine 1·4 meter ter vaga s krajevino vred 40·6 kilogramov.

Teža široke krajevine iz močnega (debelega) sukna za 1 meter na obeh straneh kosa odrezana iznaša 80 gramov, torej na celem kosu, kakor je dolg (52·5 × 80 =) 4·2 kilograme in teža celega kosa brez krajev (40·6 — 4·2 =) 36·4 kilogramov. Kos ima torej (52·5 × 1·4 =) 73·5 kvadratnih metrov, od katerih vaga 1 kvadratni meter (36·4 : 73·5 =) 496 gramov.

Blago je torej zacolovati ali po tarifni številki 158 b), od 100 kilogramov z 80 gld. ali, če je enobarvena, nemuštrana, kakor sukno prirejena tkanina z osnovo

iz same bombaževe preje, po opomnji k tarifni številki 158 z znižanim colom po 50 gld.

Pomočne raz-
predelnice za
težo.

V takih slučajih, kjer je treba, da se najde teža blagu po tarifi na 1 kvadratni meter, cele kose v večjem obsegu vagati in meriti, moči se je v okrajšanje postopka poslužiti pridodanih pomočnih razpredelnice, v katerih je za 1—100 kvadratnih metrov in 1—9900 kvadratnih centimetrov izračunjena teža, primerna zakonitim mejam teže, namreč 500, 200 in 300 gramov na 1 kvadratni meter.

Če se teža izmerjenih in izvaganih kosov primerja s težo primernih kvadratno-ploskvenih mer v razpredelnici, razvidi se brez nadaljšnjega računjenja, v katero kategorijo teže blago spada z ozirom na različne kategorije, kakor so v razredbi colne tarife postavljene za volneno blago ne posebej imenovano.

Tudi se dadó colnijam v slučajih potrebe merilni priredi.

Pomočni razpredelnici

za težo

volnenih tkanin, ne posebej imenovanih.

(S pridanim na konci navodom o uporabi.)

A.

Kvadratn. met.	Gram. na 1 kvadratni meter			Kvadratn. metr.	Gram. na 1 kvadratni meter		
	500	300	200		500	300	200
	teža v kilogramih				teža v kilogramih		
0·1	0·050	0·030	0·020	16	8·—	4·800	3·200
0·2	0·100	0·060	0·040	17	8·500	5·100	3·400
0·3	0·150	0·090	0·060	18	9·—	5·400	3·600
0·4	0·200	0·120	0·080	19	9·500	5·700	3·800
0·5	0·250	0·150	0·100	20	10·—	6·—	4·—
0·6	0·300	0·180	0·120	21	10·500	6·300	4·200
0·7	0·350	0·210	0·140	22	11·—	6·600	4·400
0·8	0·400	0·240	0·160	23	11·500	6·900	4·600
0·9	0·450	0·270	0·180	24	12·—	7·200	4·800
1	0·500	0·300	0·200	25	12·500	7·500	5·—
2	1·—	0·600	0·400	26	13·—	7·800	5·200
3	1·500	0·900	0·600	27	13·500	8·100	5·400
4	2·—	1·200	0·800	28	14·—	8·400	5·600
5	2·500	1·500	1·—	29	14·500	8·700	5·800
6	3·—	1·800	1·200	30	15·—	9·—	6·—
7	3·500	2·100	1·400	31	15·500	9·300	6·200
8	4·—	2·400	1·600	32	16·—	9·600	6·400
9	4·500	2·700	1·800	33	16·500	9·900	6·600
10	5·—	3·—	2·—	34	17·—	10·200	6·800
11	5·500	3·300	2·200	35	17·500	10·500	7·—
12	6·—	3·600	2·400	36	18·—	10·800	7·200
13	6·500	3·900	2·600	37	18·500	11·100	7·400
14	7·—	4·200	2·800	38	19·—	11·400	7·600
15	7·500	4·500	3·—	39	19·500	11·700	7·800
				40	20·—	12·—	8·—

Kvadratn. metr.	Gram. na 1 kvadratni meter			Kvadratn. metr.	Gram. na 1 kvadratni meter		
	500	300	200		500	300	200
	teža v kilogramih				teža v kilogramih		
41	20·500	12·300	8·200	71	35·500	21·300	14·200
42	21·—	12·600	8·400	72	36·—	21·600	14·400
43	21·500	12·900	8·600	73	36·500	21·900	14·600
44	22·—	13·200	8·800	74	37·—	22·200	14·800
45	22·500	13·500	9·—	75	37·500	22·500	15·—
46	23·—	13·800	9·200	76	38·—	22·800	15·200
47	23·500	14·100	9·400	77	38·500	23·100	15·400
48	24·—	14·400	9·600	78	39·—	23·400	15·600
49	24·500	14·700	9·800	79	39·500	23·700	15·800
50	25·—	15·—	10·—	80	40·—	24·—	16·—
51	25·500	15·300	10·200	81	40·500	24·300	16·200
52	26·—	15·600	10·400	82	41·—	24·600	16·400
53	26·500	15·900	10·600	83	41·500	24·900	16·600
54	27·—	16·200	10·800	84	42·—	25·200	16·800
55	27·500	16·500	11·—	85	42·500	25·500	17·—
56	28·—	16·800	11·200	86	43·—	25·800	17·200
57	28·500	17·100	11·400	87	43·500	26·100	17·400
58	29·—	17·400	11·600	88	44·—	26·400	17·600
59	29·500	17·700	11·800	89	44·500	26·700	17·800
60	30·—	18·—	12·—	90	45·—	27·—	18·—
61	30·500	18·300	12·200	91	45·500	27·300	18·200
62	31·—	18·600	12·400	92	46·—	27·600	18·400
63	31·500	18·900	12·600	93	46·500	27·900	18·600
64	32·—	19·200	12·800	94	47·—	28·200	18·800
65	32·500	19·500	13·—	95	47·500	28·500	19·—
66	33·—	19·800	13·200	96	48·—	28·800	19·200
67	33·500	20·100	13·400	97	48·500	29·100	19·400
68	34·—	20·400	13·600	98	49·—	29·400	19·600
69	34·500	20·700	13·800	99	49·500	29·700	19·800
70	35·—	21·—	14·—	100	50·—	30·—	20·—

B.

Kvadratn. centimetr.	Gram. na 1 kvadratni meter			Kvadratn. centimetr.	Gram. na 1 kvadratni meter		
	500	300	200		500	300	200
	teža v gramih				teža v gramih		
1	0·05	0·03	0·02	500	25·—	15·—	10·—
2	0·10	0·06	0·04	600	30·—	18·—	12·—
3	0·15	0·09	0·06	700	35·—	21·—	14·—
4	0·20	0·12	0·08	800	40·—	24·—	16·—
5	0·25	0·15	0·10	900	45·—	27·—	18·—
6	0·30	0·18	0·12	1.000	50·—	30·—	20·—
7	0·35	0·21	0·14	1.100	55·—	33·—	22·—
8	0·40	0·24	0·16	1.200	60·—	36·—	24·—
9	0·45	0·27	0·18	1.300	65·—	39·—	26·—
10	0·50	0·30	0·20	1.400	70·—	42·—	28·—
15	0·75	0·45	0·30	1.500	75·—	45·—	30·—
20	1·—	0·60	0·40	1.600	80·—	48·—	32·—
25	1·25	0·75	0·50	1.700	85·—	51·—	34·—
30	1·50	0·90	0·60	1.800	90·—	54·—	36·—
35	1·75	1·05	0·70	1.900	95·—	57·—	38·—
40	2·—	1·20	0·80	2.000	100·—	60·—	40·—
45	2·25	1·35	0·90	2.100	105·—	63·—	42·—
50	2·50	1·50	1·—	2.200	110·—	66·—	44·—
55	2·75	1·65	1·10	2.300	115·—	69·—	46·—
60	3·—	1·80	1·20	2.400	120·—	72·—	48·—
65	3·25	1·95	1·30	2.500	125·—	75·—	50·—
70	3·50	2·10	1·40	2.600	130·—	78·—	52·—
75	3·75	2·25	1·50	2.700	135·—	81·—	54·—
80	4·—	2·40	1·60	2.800	140·—	84·—	56·—
85	4·25	2·55	1·70	2.900	145·—	87·—	58·—
90	4·50	2·70	1·80	3.000	150·—	90·—	60·—
95	4·75	2·85	1·90	3.100	155·—	93·—	62·—
100	5·—	3·—	2·—	3.200	160·—	96·—	64·—
200	10·—	6·—	4·—	3.300	165·—	99·—	66·—
300	15·—	9·—	6·—	3.400	170·—	102·—	68·—
400	20·—	12·—	8·—	3.500	175·—	105·—	70·—

Kvadratn. centimetr.	Gram. na 1 kvadratni meter			Kvadratn. centimetr.	Gram. na 1 kvadratni meter		
	500	300	200		500	300	200
	teža v gramih				teža v gramih		
3.600	180.—	108.—	72.—	6.800	340.—	204.—	136.—
3.700	185.—	111.—	74.—	6.900	345.—	207.—	138.—
3.800	190.—	114.—	76.—	7.000	350.—	210.—	140.—
3.900	195.—	117.—	78.—	7.100	355.—	213.—	142.—
4.000	200.—	120.—	80.—	7.200	360.—	216.—	144.—
4.100	205.—	123.—	82.—	7.300	365.—	219.—	146.—
4.200	210.—	126.—	84.—	7.400	370.—	222.—	148.—
4.300	215.—	129.—	86.—	7.500	375.—	225.—	150.—
4.400	220.—	132.—	88.—	7.600	380.—	228.—	152.—
4.500	225.—	135.—	90.—	7.700	385.—	231.—	154.—
4.600	230.—	138.—	92.—	7.800	390.—	234.—	156.—
4.700	235.—	141.—	94.—	7.900	395.—	237.—	158.—
4.800	240.—	144.—	96.—	8.000	400.—	240.—	160.—
4.900	245.—	147.—	98.—	8.100	405.—	243.—	162.—
5.000	250.—	150.—	100.—	8.200	410.—	246.—	164.—
5.100	255.—	153.—	102.—	8.300	415.—	249.—	166.—
5.200	260.—	156.—	104.—	8.400	420.—	252.—	168.—
5.300	265.—	159.—	106.—	8.500	425.—	255.—	170.—
5.400	270.—	162.—	108.—	8.600	430.—	258.—	172.—
5.500	275.—	165.—	110.—	8.700	435.—	261.—	174.—
5.600	280.—	168.—	112.—	8.800	440.—	264.—	176.—
5.700	285.—	171.—	114.—	8.900	445.—	267.—	178.—
5.800	290.—	174.—	116.—	9.000	450.—	270.—	180.—
5.900	295.—	177.—	118.—	9.100	455.—	273.—	182.—
6.000	300.—	180.—	120.—	9.200	460.—	276.—	184.—
6.100	305.—	183.—	122.—	9.300	465.—	279.—	186.—
6.200	310.—	186.—	124.—	9.400	470.—	282.—	188.—
6.300	315.—	189.—	126.—	9.500	475.—	285.—	190.—
6.400	320.—	192.—	128.—	9.600	480.—	288.—	192.—
6.500	325.—	195.—	130.—	9.700	485.—	291.—	194.—
6.600	330.—	198.—	132.—	9.800	490.—	294.—	196.—
6.700	335.—	201.—	134.—	9.900	495.—	297.—	198.—

Navod o uporabi.

Kako se ti razpredelnici uporabljata, videti je iz naslednjega primera:

Kos sukna meri na dolgost 59.75 metrov, na širokost 1.40 meter in tehta 39.5 kilogramov.

Dolgost sè širokostjo množena dá ($59.75 \times 1.40 =$) 83.650 kvadratnih metrov.

Površino tkanine merečo 83.650 kvadratnih metrov in težko 39.5 kilogramov primerjati je s težami, ki so v razpredelnici izračunjeni za enakšno kvadratno ploskveno mero, takó:

Razpredelnici A in B kažeta za tkanine, od katerih vaga 1 kvadratni meter

	500 gramov	200 gramov	300 gramov
A. pri 83 kvadratnih metrih	41.500 kilogramov	16.600 kilogramov	24.900 kilogramov
B. pri 6.500 kvadratnih centimetrih	0.325 kilograma	0.130 kilograma	0.195 kilograma

torej skupaj za 83.650 kvadratnih metrov meje

težne	41.825 kilogramov	16.730 kilogramov	25.095 kilogramov
-----------------	-------------------	-------------------	-------------------

Tkanina vaga .

39.200 kilogramov

torej je ložja nego zgornja teža za tkanino po 500 gramov na 1 kvadratni meter težko, a težja od teže za tkanino, imajočo 200 in 300 gramov na 1 kvadratni meter, spada torej med volneno tkanino ne posebej imenovano, t. št. 158 b) manj nego 500 gramov na 1 kvadratni meter težko ali med volneno blago opomnje k t. št. 158 čez 300 gramov na 1 kvadratni meter težko.

Kako je vršiti zacolovanje po načinu vaganja v dvojbenih slučajih, razjasnjuje se še z naslednjim primerom.

Izrezek za 100 kvadratnih centimetrov odvzet od kosa nekega sukna po tipni metodi je ložji od tipne teže 5 gramov. A pravičnost tega posledka zdi se biti dvojben za to, ker ima sukno krajee in tudi potip kaže, da je tkanje na nekaterih mestih debelejše. Mora se torej postopati po načinu vaganja.

Kos je 59.75 metrov dolg in 1.40 centimetrov s krajei vred širok ter vaga 42.2 kilogramov.

Dolgost množena sè širjavo dá ($59.75 \times 1.4 =$) 83.65 kvadratnih metrov. Najdena teža z mero površine deljena dá ($42.200 : 83.650 =$) 504.5 gramov na 1 kvadratni meter.

Bodoč da je ta teža od 504.5 gramov prav blizu zakonite meje od 500 gramov, ima tu svoj vpliv krajevina na videž debela. Vendar se mora, da bode brez vse dvojbe očitno, kakšno da je blago, postopek takó nadaljevati:

Ce se dolgost kosa, ki iznaša 59.75 metrov, množi sè širokostjo, ki ima brez krajevine 134 centimetrov, iznaša kvadratna ploskvena mera čiste tkanine brez krajevcev ($59.75 \times 1.34 =$) 80.065 kvadratnih metrov.

Na obeh straneh sukna odtrgani 1 meter dolgi krajei vagajo na tanko 42 gramov, torej vagajo krajei v dolgoti celega kosa ($59.75 \times 0.042 =$) 2.51 kilograma.

Če se teža krajevcev odbije od najdene teže celega kosa, dobí se ($42.2 - 2.51 =$) 39.69 kilogramov kot teža istovrstne površine tkaninske od 80.065 kvadratnih metrov, katero je v poštev jemati.

Če se zdaj ta teža kosa brez krajevcev delí s ploskveno mero kosa brez krajevcev, nahaja se ($39.690 : 80.065 =$) 495.7 gramov na 1 kvadratni meter.

Kvadratni meter dotičnega kosa je torej res ložji nego 500 gramov na 1 kvadratni meter.

Torej se mora celí kos (s krajei vred) 42.2 kilogramov težak zacolati po t. št. 158 b).

58.

Ukaz ministerstev za finance in trgovino od 21. maja 1887,

o prejemanji kokosove preje, osnovne preje pisane za pogrinjala, tkanin za grebene, žita za mline in pekarnice v mejnih okrajih po znižanem colu, dalje o zacolovanji mašin in aparatov.

V porazumu z udeleženiimi kralj. ogerskimi ministerstvi izdajó se zarad zvršitve določil s postavo od 21. maja 1887 (Drž. zak. št. 52) premenjene colne postave in colne tarife od 25. maja 1882 (Drž. zak. št. 47) naslednja ukazila, namreč:

I. V oziru na prejemanje (dobivanje) kokosovih in te vrste vlaken zvitih v pasma (kokosove preje in dr. t.) v narejanje odej itd., po tem pisane (tiskane) osnovne preje za pogrinjala in tkanin za obloge grebenov (gredaš) grebenarnicam po znižanem (ugodnejšem) colu;

II. v oziru na prejemanje žita mlinom in pekarnicam v nekkih mejnih okrajih za znižani col;

III. navodilo o tem, kakó gledé cola postopati z mašinami (stroji) in aparati (priredi).

S tem ukazom razkrepljajo se določila oddelkov II in IV ukaza od 29. maja 1882 (Drž. zak. št. 50).

Dunajewski s. r.

Bacquehem s. r.

I. Prejemanje po znižanem colu kokosovih in t. v. vlaken, zvitih v pasma (kokosove preje in dr. t.) v narejanje odej itd. na podlogi opomnje za t. št. 151 a), tiskane osnovne preje za pogrinjala na podlogi opomnje k t. št. 154 f) in tkanin za obloge grebenov grebenarnicam na podlogi opomnje za t. št. 204.

1. Finančna deželna oblastva, v katerih upravnem okoliši dotični zavod biva, imajo pravico, propisane dovolilnice (dopustnice) dajati.

2. Dovolilnice smejo se podeljevati samo takim obrtnikom dotične obrtne vrste, gledé katerih v dohodarstvenem oziru ni nikake spotike, in ki se izrečno podvržejo tu določenim splošnim, kakor tudi posebnim priglednim naredbam, katere bi se za kak slučaj določile.

3. Obrtniki, ki hočejo biti deležni take dovolbe, naj svojo prošnjo podadó po trgovinski zbornici tistega okraja, v katerem se dotični zavod nabaja.

V prošnji je povedati, kje in v kolikem obsegu oni svoj obrt vršijo, koliko dotične robe o priliki bi na leto potrebovali, odkod jo mislijo iz vnanjega dobiti, in pri kateri colnji bi se na vvozu zacolovala.

Trgovinske zbornice naj te prošnje pretehtajo na to stran, če je resnično, kar je v njih povedano, ter jih s svojim mnenjem vred odpravijo finančnemu

oblastvu I. stopinje, ki razpravo po propisanem službenem poti s poročilom pred finančno deželno oblastvo položi. V mnenji trgovinske zbornice naj se seosebno ocenijo razlogi, zakaj se dotična roba iz vnanjega prejemati hoče.

4. Dovolba slove na neko določeno množino (količino) ter se po priloženem vzorci podeljuje na leto dni.

Dovolba je vsak čas oporecna (preklicna) ter se v slučajih poistinjenega zlorabljenja — nezavisno od dohodarstveno-kazenskih posledic — pri tej priči nazaj vzame.

Sosebno se dovolba odjeme, če kdo s colno ugodnostjo prejeta roba komu drugemu odstopi, ali če jo uporabi v kak drug in ne v napovedani obrtni postopek, brez poprejšnje zglasitve uradu in ne doplačavši polne davščine.

Dovolbo odjeme komu finančno deželno oblastvo ter je stranki v tem slučaju in pa, kadar se ji dovolba sploh odreče, odprt vzklic (utečaj) na finančno ministerstvo.

Vsakega pol leta treba je finančnemu ministerstvu podati naznanilo o podeljenih dovolbah ter poročiti o vsem, kar se je zastran tega opazilo.

Colniji, kateri je izročena odprava te robe na vvozu, treba je priobčiti prepis dovolilnice.

5. Delovršba obrtnikov, katerim se je tako dovoljenje dalo, podvržena je, dokler uživajo to dovoljenje, dohodarstvenemu nadzoru.

Oni so dolžni posebej knjigo voditi o prejemu in o uporabi robe vsled tega dovoljenja prejete.

Finančnim organom dopuščati je vpogled v te knjige, po tem nadzor in prigled uporabe takega s colno ugodnostjo prejetega blaga.

6. Poslatve iz vnanjega na temelji tega dovoljenja prejete naj vvoznoodpravna colnja — dokler v dovoljenji povedana množina ni pošla, — v čisto devši resnično čisto težo in za plačilo in dokončno zaračunbo od dotične robe idočega ugodnejšega cola, brez nadaljnjega zavarovanja, na naslovni (čelni) strani vpovednega lista, nakazuje na stajališče podjetja pod uradno zaporo ali uradnim spremstvom in le-to vedeti daje finančnemu organu, kateri je določen v nadziranje tistega podjetja.

Na poti od vvozne colnije do stajališča fabrike treba je na poslatev uporabljati propise o vožnji nezacolanega vvoznega blaga.

Prihod vsake take poslatve k podjetju naj delo imajoči finančni organ z odnosom na številko, pod katero je poslatev v zapis (št. 5) vpisana, na vpovednem listu in na priznanilnici potrdi in priznanilnico pošlje vvozni colniji, ki jo pridene dotični številki prejemnega vpisnika.

7. Nadaljnji prigled o uporabi robe po nižjem colu prejete naj se vrši takó, da se v dotične fabrike od časa do časa iznenadi hodi pogledovat, pregledovat in primerjat zapise (št. 5), v katere je treba vsako prejeta ali podelano poslatev precej po njeni teži vpisati. Ta uradna dela naj opravlja finančne straže ali colnije uradnik in, če ta ne more, finančne straže respicient privzevši drugega postavljenca finančne straže.

Kokosova in te vrste vlakna povita v pasma smejo se v odeje podelovati tudi zunaj zaprtih zavodov.

A če je takó, mora vendar dotični podjetnik (faktor itd.) izrečno napovedati to okolnost, ter naj tako kokosovo prejo itd. vselej podjetnik (faktor itd.) sam dobiva ali prejeme in tudi sam knjige vodi.

8. Troške uradnega prigleda nosi dotični podjetnik.

D o v o l i l n i c a.

Na podlogi opomnje k številki . . . colne tarife od . . . . . dopušča se s tem . . . . . fabrikantu I. I., v I., da sme v enem letu, to je do . . . . .
 . . . . . kilogramov . . . . .
 v podelovanje v svoji . . . . . fabriki iz vnanje dežele po ugodnejšem
uporabo
 colu vvažati.

Posamične poslatve bode odpravljala velika colnija . . . . .

C. kr. finančno oblastvo

. . . . . dne . . . . .

I. I.

II. Prejemanje žita po znižanem (ugodnejšem) colu iz sosednih največjo ugodnost uživajočih dežel za mline in pekarnice v mejnem okraji, do deset kilometrov na notranjo stran največ, na podlogi opomnje 3 za t. št. 24.

1. Mlinarji in peki, ki vršijo svoj obrt deset kilometrov na notranjo stran od meje največ, — to razdaljo gre soditi po zračni (vidni) črti do najbližjega mesta — smejo do 31. decembra 1887 prejemati žita tarifnih številk 23, 23 *bis* in 24 iz sosednih največ pogodovanih dežel prek nemške, švicarske in italijanske meje ali prek colnih izimkov na dovolilnico (dopustnico) pod niže povedanimi uveti in prigledi od colnih številk 23 in 24 občne colne tarife od 25. maja 1882 (Drž. zak. št. 47), to je ječmen, oves, turšico (koruzo), rež po 25 krajcarjev od 100 *kg*, pšenico, piro (spelto), soržico (napolico), ajdo, proso po 50 kr. od 100 *kg*.

2. To prejemanje po znižanem colu veljá za vse zdanje mline v obsegu dozdanje poslovršbe brez ozira na način te poslovršbe in za vse zdanje pekarnice, vendar za te samó pod uvetom, da pekarnica, — če ne vrši sama mlinarstva, — imenuje oni v omenjenem okrogu bivajoči mlin, na katerem bode dajala prejeto žito mleti.

3. Oblast, dajati propisane dovolilnice (dopustnice), imajo finančna oblastva I. stopinje, v katerih upravnem okoliši se dotični obrt vrši.

4. Obrtniki, ki hočejo dobiti takšno dovoljenje, naj vpadadó svoje prošnje pri finančnem oblastvu I. stopinje ter v nji povedó, kje in v kolikem obsegu oni svoj obrt vršijo, koliko žita po priliki potrebujejo, odkod ga mislijo iz vnanjega dobivati in pri kateri colniji bi se žito na vvozu zacolovalo.

5. Dovolba slove na neko določeno količino (množino) za četrť leta ter se daje za ves čas, dokler bode veljaven ta ukaz.

Dovolba se v slučaju poistinjenega zlorabljenja precej nazaj vzame — neza-visno od dohodarstveno-kazenskih posledic.

6. Prepovedano je tako za ugodnejši col prejetó žito komu drugemu prepuščati. Finančno oblastvo I. stopinje naj colniji priobči prepisek dovolilnice. O dobavi in uporabi teh za ugodnejši col prejetih poslatev žita naj piše mlinar knjigo, in — kar se tiče prigledovanja — naj tudi tu veljajo naredbe, ukrenene v prilogi I tega ukaza pod točko 6 in 7. Kadar se je žito semlelo na račun kake ugodnost uživajoče pekarnice (točka 2), mora se tudi izkazati, da ga je ona prevzela.

7. Troške uradnega prigleda nosi dotični obrtnik.

D o v o l i l n i c a.

Na podlogi opomnje 3 za tarifno številko 24 colne tarife dopušča se s tem oporečno I. I. $\frac{\text{mlinarju}}{\text{pekarju}}$ v I. . . . . vsako četrto leto . . . . . kilogramov . . . . . v pomiljanje v $\frac{\text{svojem (za mlinarja)}}{\text{za pekarnjo I. I. v I. delajočem}}$ mlinu iz . . . . . po znižanem colu prejemati.

Posamične poslatve bode c. kr. colnija v . . . . . odpravljala in na vvozu zacolovala.

C. kr. finančno okrajno oblastvo v . . . . .

. . . . . dne . . . . .

I. I.

III. Kako je gledé cola postopati z mašinami in aparati.

I. Izmed mašin (strojev) in aparatov (priredov) iz lesa, železa ali neplemenitih kovin, ki spadajo v razred XL, podvrženi so nekateri v t. št. 282, 283, 284, 284 *bis*, 284 *ter* in 284 *quater* po imenu določenim colnim postavkom.

T. št. 282 Lokomotivi. Med nje spadajo železnični in cestni lokomotivi, tudi tender-lokomotivi (lokomotivi s tenderjem), tudi če poleg tega, da se same naprej pomikajo, še kako drugo od tega nezavisno delo vršijo.

Lokomobili so prenosne, na ravnost sè svojim kotlom spojene parulje, katere ali neposrednje, ali po prenosu na druge mašine (n. pr. poljedelske) stalno kot gibala delajo.

Gl. tudi zastran zacolovanja lokomotivov spadajočih k parnim plugom pod t. št. 284 tega navodila.

Tenderji so železnocestni vozovi, ki bivajoč v rahli zvezi z lokomotivom vozijo kurivo za-nj potrebno.

S posamičnimi sestavinami lokomotivov, lokomobilov in tenderjev postopati je po občnih določilih o ne posebej imenovanih mašinskih delih (sestavinah).

T. št. 283. Mašine šivalne (za šivanje). Sem spadajo mašine služeče v šivanje tkanin, usnja, odej itd., kakeršne se nahajajo mnogoterno narejene in ki se največ s človeško močjo gonijo. Mašine za tamburiranje in te vrste manjše vezilnice v velikosti navadnih šivalnic zacolujejo se kot šivalnice. Gledé ploskošivnih in dr. t. večjih vezilnic (vezilnih stanov) gl. št. 284 (*bis*) v tem navodilu.

Šivalnice se pogostoma pošiljajo razstavljene, takisto se tudi pogostoma odpravljajo posamične sestavine vsaka sama za se. S takimi razstavljenimi mašinami in mašinskimi deli postopati je tudi po t. št. 283.

Posebej pošiljana stojala (tudi razstavljena) spadajo pod t. št. 283 a). To so stojala (stolci) iz železne litine, na njih je lahko zamašnjak (kolo) in krožec za jermen z vratilom in podnožnico ali stopalnikom a ne sme biti nobena sestavina od prave šivalnične glave. Čašasti podstavci s prav kratkimi nožicami, kakeršni se rabijo za ročne šivalnice, naj se zacolujejo po svojstvu tvarine ter ne veljajo za stojala.

Šivalnične glave (s pristojstvom vred, če se vvaža z njimi vred, kakor so: oljnik, ključ, vijačnik, gonilni jermen, omara), po tem njih dogotovljene sestavine (brez šivanjk) spadajo pod t. št. 283 b).

Takšne sestavine so na primer: locnji, plošče, ravnila, čolnici ali snovalnice, cevke, nitni ravnarji, robilci, obšivalniki in podobni mali priredi, odnosno sploh vsi v sestavo šivalničnih glav služeči deli, če so dogotavljeni, tudi ako jih je treba še, da bodo popolnem dobri, poprej polirati, lakirati, ponikljiti itd.

Takšne nedogotovljene sestavine (tudi iz sirove litine), t. j. take, ki jih je stoprv treba povsem obdelati ali se jim mora kovina še dalje vrtati, piliti, brusiti, rezati itd., spadajo k t. št. 283 c). Po tej številki tarifovati je tudi šivalnice sè stojalom (t. j. glave v trdni zvezi sè stolcem ali z njimi spravljene skupaj v en kos (*collo*) poslatve. Med te spadajo tudi velike in težke mašine za prošivanje odej, podplatov itd. s podstavci vred.

Posebej sami za se pošiljani šarnirji, ročaji, ključanice, vijaki, orodja, jermeni itd., ki se dadó uporabiti tudi v kaj drugega, po tem same za se pošiljane mizne plošče in omare, naj se tarifujejo po kakovosti tvarine (torej n. pr. takšne mizne plošče iz lesa itd. s tanjšim ozirom na kakovost kot pohišna oprava).

Šivanjke šivalnih mašin je treba vselej posebej po t. št. 272, odnosno 272 *bis* odpravljati.

Mašine pletilnice so mehanične priprave za pletenje nogavic, jop itd. v domačo ali obrtno porabo. Gonijo se navadno z roko ter se po sestavi in manjšem omeru razločujejo od pletilnih stanov, ki spadajo pod 284 *bis*. S pletilnicami in njihovimi sestavinami postopati je pripodobno po določilih, danih gori za zacolovanje šivalnic in njihovih sestavin. Opominja se pa, da se navadne pletilnice brez posebnih stojal neposrednje k mizam itd. privijajo, torej pod št. 282 b) spadajo.

Igle pletilnih mašin treba je vselej posebej po št. 272 zacolovati.

T. št. 284. Mašine za pripravlanje in podelovanje raznega prediva; predilnice, sukalnice:

a) za predenje odpadkov ali grebenane pavole ali volne 4 gld. 25 kr.;

b) za vsako drugo predenje 4 gld.,

vse te mašine v popolnosti (če tudi razstavljene).

1. Pod temi se razumevajo mašine za priredbo (prezanje, mešanje, prebiranje, snaženje) vsakovrstnega prediva za predilni postopek, potem za napravo

prednje in lične (tenke) preje in za sukanje gotovih enovitih nití (na dve ali več stremen).

Nasproti mašine za poznejša in izboljševalna (požlahtnujoča) dela pri predenji, po tem pomočne mašine, ki ne podelujejo prediva, nego predilne mašine vzdržujejo in vravnujejo, ne spadajo pod 284, temoč naj se z njimi postopa po njihovem drugem svojstvu. Po tem spadajo na primer: mašine za navijanje preje na cevke, motovila, snovala, skrobila, razsnovalnice med pomočne mašine za tkalstvo (t. št. 284 *bis*), prejni teski (točila), mašine za pranje, sušenje, beljenje, barvanje preje, mašine za brušenje grebenov (gredaš), mašine za nategovanje grebenovih oblog na tambure itd., pod mašine n. p. im.

2. Pod t. št. 284 spadajoče mašine podvržene so po svoji namembi in resnični uporabi za določene vrste prediva ali colu pod *a*) po 4 gld. 25 kr. ali pod *b*) po 3 gld. Vse mašine t. št. 284 namreč, ki podelujejo laneno, konopno predivo, juto, svilo, floreto ali azbest in gledé katerih se v vvozni vpovedi s potrdilom pristojne trgovske in obrtniške zbornice v čisto dene, da prejemajoči predilni zavod imenovano predivo podeluje in da so mašine samo in edino za podelovanje rečenega prediva v dotičnem zavodu namenjene, pod *b*) (3 gld.).

3. Nasproti je pri mašinah t. št. 284, služečih v podelovanje bom baža (pavole) ali volne, še dalje razločevati, za kateri sostav predenja so narejene, ter spadajo mašine za predenje odpakove ali grebenane preje pod *a*), druge pod *b*).

V zmislu teh določil spadajo torej mašine t. št. 284, katere se v predilnici (za bombaž ali volno) uporabljajo po sostavu odpadkov ali grebenane preje, vsekakor pod *a*), ter v zacobovanji ne dela nikakega razločka, če se iste mašine rabijo tudi v drugih sostavih, navadnih pri volni in pavoli.

Po tem takem spadajo pod *a*):

Vsakovrstne mašine za pranje volne (pralnice), leviatani; mašine za sušenje volne (sušilnice); mašine (priprave) za karbonizovanje volne, s katerimi se volna prebira in iz nje rastlinski deli po kemijsko-mehaničnem poti odstranjajo.

Volki vsakovrstni, volki tepači, trgači, krilniki, grebenači in prebiralniki, volki za oljenje in mešanje volne, *mungo-*, *shoddy*-volkovi, končinski odpirali (*Garmed opener*) in nitni trgači (*Hardwaste breaker*).

Willows, odpirali (*Opener*, *Crighton-opener* in odpirali krilniki), tepalnice (*Batteurs*).

Grebeni (gredaše) na valjih, posamični in v skupstvih, tudi z dotičnimi pomočnimi priredi, kakeršni so:

Avtomatična pojila (polnila) in nakladala;

Grebeni za prvo trganje (*Avant trains*), tanjila (raztezala), češljalnice in snažilnice;

priredi za trganje runa, avtomatični vozovi za runo, *Bandapparate*, priredi za povijanje;

Derby-doubler, to je priredi za zedinjanje več povesev v en povoj (v polnjenje prvega sledečega grebena izmed skupstva);

priredi razdelilniki za razdeljevanje runa.

Ako se ti prej omenjeni pomočni priredi pošiljajo posamič brez grebenic, ki spadajo k njim, niso popolne mašine ter se zacobujejo po določenih o ne posebej imenovanih mašinah in aparatih.

Selfaktorji, ako imajo razdelbo vreten (razdaljo od srede do srede dveh vreten) od 45 milimetrov, potrebno za natikanje debelejšje preje odpadkove in grebenane ali še čez, in kadar taki priredi deljajo naravnost od prvodelnega grebena z razdelilnikom brez *Flyres* in dr. t.

Mule-Jennys (polu-selfaktorji) vsake vrste in sestave.

Trdno stoječe predilne mašine brez voza (*metier fixe*, krilne in kolobarne predilnice, *ring-throstsles*), če jim razdelba vreten prestopa 60 milimetrov.

Sukalnice po krilnem ali kolobarnem sestavu (tudi za narejanje efektnega sukanca), ako razdelba vreten iznaša 60 milimetrov ali več.

T. št. 284 *bis*. Statve t. j. ročne in mehnične statve za vsakovrstno tkanje. Sem spadajo tudi statve za čipke (zobce, špice), bobinete in pregrinjala, pogrinjala podnožna, trakove, pase (podproge), mehove, elastične tkanine in druge. (Nasproti spadajo mašine za spletanje, z jermenji, vrvmi, klinčalnice [za vrvarsko delo, vrvce, pleti, stenje, čipke in drugo] pod n. p. im. mašine).

Kot pomočne mašine za tkalstvo naj se smatrajo one mašine, ki se v tkalnicah uporabljajo za pripravo k delu na statvah, torej sosebno navijalnice, motovila, skrobila, snovala in razsnovalnice.

Pletilni stani (priredi za *tricots*) za vsakovrstno v tkanje namenjeno tvarino.

Od njih je dobro razločevati mašine za pletenje nogovic, ki spadajo k t. št. 283 (gl. gori pri t. št. 283).

Mašine na valje (*rouleaux*) za tiskanje (pisanje) tkanin brez razločka, koliko barv ima vzorec (*dessin*).

Mašine za pisanje tkanin s ploščami, po tem vse tiskalnice za tapete, knjigotiskalnice itd. spadajo torej pod mašine n. p. im.

Vezilne mašine, ploškošivnice in druge velike (vezilni stani).

Gledé zacolovanja malih mašin za tamburiranje in podobnih glej gori pri šivalnih mašinah.

Grebenarske mašine, t. j. mašine (grebenarnicam) za vdevanje kaveljčkov (kvačic) v obloge.

Parni plugi, to so prave plužilnice (oralnice) in pa istodobno z njimi vvažani nalašč narejeni lokomotivi ali lokomobili, ki jih vlačijo.

Pri vseh v t. št. 284 in 284 *bis* imenovanih mašinah predpolaga se, za odpravo po teh številkah, da se imenovane mašine v popolnosti (če tudi razložene) dostavijo v zacolovanje. S posamičnimi deli ali nadomestilnimi kosi (n. pr. vreteni) ali tudi uže dogotovljenimi delnimi priredi, ki se imajo vdjati v mašine imenovanih vrst (kakor so n. pr. posamične žlaje ali priredi Jacquardovi za statve, posamični razdelilniki za mašine prvega predenja), postopati je torej po določilih za mašine n. p. im.

S posebno pazljivostjo treba je pregledovati mašine, za katere se hoče da bi bile po št. 284 in 284 *bis* odpravljene. Colnije naj se popolnem zagotovijo, da imajo res pred sabo vpovedano popolno (to se pravi v vseh bistvenih delih obstoječo) mašino t. št. 284 ali 284 *bis*, ter za tega delj od stranke zahtevajo potrebne razločne načrtke ali druge predočbe in opise sestavin.

Pri zacolovanji mašin t. št. 284 in 284 (*bis*) treba je col t. št. 284 *a*), odnosno *b*) ali 284 (*bis*) dokončno zaračunjati in poleg tega razliko do colnega postavka t. št. 287 začasno zavarovati ter naj se razlika po colniji stoprv tedaj vrne, kadar je po poslanih colnih uradnikih dokazano, da so mašine bile v dobavnikovi fabriki služeči njihovi namembi postavljene. Za trgovino namenjene mašine ne smejo se zacolovati po t. št. 284 ali 284 *bis*.

Da je postavljena mašina istovetna z vpovedano, to naj se v čisto deva pri-merjaje mašino z vpovednim listom (vpovednico), s colnijsko vidimovanimi načrti (zrisi) in opisi sestavin ter je to potrditi na četrti strani vpovednice.

Za take mašine, za katere je s potrdilom trgovske zbornice omenjenim pod 2 *ad* št. 284 tega navodila dokazano, da spadajo k t. št. 284 *b*), pobira se dokončno col po t. št. 284 *b*). A nadaljšnje zavarovanje cola, in zgoraj v misel vzeto pošiljanje colnih uradnikov v dotrdbo tega, da je mašina bila v dotični tvornici postavljena, naj se vendar tû opušča. Isto veljá tudi za parne pluge.

Pri mašinah t. št. 284, ki so namenjene za predenje bombaža ali volne, in za katere se želí, da bi bile podvržene colu t. št. 284 *b*) po 3 gld., mora istodobno s poslanim v fabriko colnim uradnikom tudi poslanec pristojne trgovske zbornice ali drug v to postavljen strokovnjak mašino, ko je postavljena — kakor je treba — za delovršbo, ogledati in izdati potrdbo, da mašina po tem navodilu spada pod t. št. 284 *b*).

Strokovnjaka naj colnija izvoli iz imenika veščakov, ki jih pristojna trgovska zbornica v to postavi.

Troške hišnega ogleda in prihoda strokovnjakovega nosi vpovednik.

Gonila (parulje, podeljevatelji, gibala [motorje]), če se morebiti vvažajo z mašinami št. 284 ali 284 *bis*, treba je — izimši lokomotive ali lokomobile spadajoče k parnim plugom — vsegar posebej zacolovati po določilih o mašinah n. p. im.

K grebenalnicam spadajoče grebene je vselej, torej tudi tedaj po t. št. 271 posebej zacolovati, če se vvažajo uže združeni z mašino.

T. št. 284 *ter*. Prekapalni in hladilni priredi za žganjarnice, pivovarnice in dr. t. Sem spadajo tudi kuhalni in podobni priredi za obrtno porabo iz železa in neplemenitih kovin, s katerimi se dobivajo in pretvarjajo cukrovite tvarine.

T. št. 284 *quater*. Mašine mlatilnice. Sem spadajo vsakovrstne mašine za mlatvo brez razločka, naj imajo v sebi pretežno več lesa ali železa. Nedvojbeno spoznatne posamezne sestavine mlatilnic, n. pr. letve za bobne, bobni naj se tudi po ti številki zacolujejo.

II. Mašine in priredi ne posebej imenovani (t. št. 285, 286, 287).

Sem gredó vse mašine in aparati, ki niso odkazani pod prej pretresane tarifne številke. Takšni n. p. im. stroji ali priredi so večje priprave, ki jih njihova sestava in uporaba značaji kot stroje (mašine), odnosno prirede.

Pri mašinah misli se vsegdar na mehanično delavnost; delotvornost priredov je osnovana na uporabi fizikalnih ali kemijskih načel. Kot mašine ali aparati se ne zračoljujejo priprave, ki posamič vagajo manj nego 20 *kg*, izimši kake zamašnjake (n. pr. tekšna točila [teski], sesalke), po tem predmeti, ki so v tarifi po imenu omenjeni ali v uradnem abecednem kazalu različnega blaga — ne napomnivši tega navodila — odkazani zračolovanju po kakovosti tvarine.

V zmislu tu rečenega spadajo sešobno med mašine in aparate n. p. im.:

- a) Kretulje (gibala) ali motorji (parulje [izimši lokomobile, lokomotive in tenderje], kalorne mašine [toplostroji], plinove kretulje, elektrodinamične in elektromagnetične mašine, vodna kolesa, turbini, vodotlačni motorji, veterna kolesa, vzdigovala z vodom ali vijakom, samotěžna kolesa, priredi z vitlom);
- b) mašine za prespravljanje (premikanje) trdnih, tekočih in plinovitih telesnin (vzdiznice, koloturniki, žrjavi, dostavke, elevatorji, pnevmatične odpravnice, verižnice na skledico, zavoj in bet, črpalna in metalna kolesa, sesalke, mehovi, parni odri pahalniki, parne vrtilnice, parni valji za ceste);
- c) gibalni mehanizmi in prenosnice ali transmisije (centrifugalni, hidravlični in pnevmatični ravnarji ali regulatorji, kolesja, mehanizmi ročičnjaki, premo-vodnice [ravnovodnice]);
- d) poljedelske mašine vsakovrstne (izimši v t. št. 284 *bis* imenovane parne pluge in v t. št. 284 *quater* imenovane mlatilnice). Sem idejo n. pr. sejalnice, kosilnice, mašine za čiščenje žita (tudi turšice) in pa orala in brane v uradnem abecednem kazalu blaga sem odkazane;
- e) mašine delavnice za vsakovrstne obrte (izimši imenovane v t. št. 284 in 284 *bis* in pa mašine za šivanje in pletenje nogavic). Sem gredo n. pr. stružnice, fresovalne, vrtalne, vodovne in brusilne mašine, prekroji, mašine za žaganje, rezanje in kovanje, kovnice, vrezovalnice (mašine za graviranje), samokovi in ovni parni in druge mašine za obdelovanje kovin in lesa; mašine za keramično, kamenarsko, usnjarsko obrtnost, papirarstvo, knjigo-tiskanje i t. d.; n. p. im. mašine in aparati za tekstilno obrtnost, n. pr. mašine za ostrenje grebenov, za spletanje, mašine in aparati za barvanje, beljenje in prirejanje preje in tkanine (kalandri, skrobilnice, palilnice, ščetalnice, gubalnice (nabiralnice), kosmatilnice, suknostrizice, ovlažilnice, oksidirnice, fiksirnice, *finishing* in dr. t. stroji in priredi, za tiskanje plošč in drugi).
- f) Mlini in žrnovi, teski (točila), brizgalnice, parometnice, kondenzatorji, injektorji, priredi zrakotlačni, zrakososalni, zrakostiskalni in izredčevalni, zapornice za plinovode ali vodovode, cedila, osmozni aparati, svinčene kamre, priprave za kurjenje s paro, zrakom in vodo in za dovajanje pare, zraka ali vode in druge.

Za vrstitev n. p. im. mašin in aparatov v t. št. 285, 286 ali 287 mero-davna je tvarina, iz katere so. Po t. št. 285 (iz lesa) naj se zračoljujejo oni, pri katerih od skupne teže prihaja 75 odstotkov najmanj na les. Treba je torej težo vseh drugih tvarin (železa, neplemenitih kovin, mavca, usnja itd.) primerjati s težo lesa. Mašine čisto lesene spadajo tudi pod t. št. 285, vendar naj se grobe, sirove lesene mašine, t. j. prosto delane, kakor: stružnice, likalnice (monge) in dr. t. brez zveze z drugimi tvarinami zračoljujejo po t. št. 222 a).

Pod t. št. 286 (iz neplemenitih kovin) spadajo one, ki sestojé samo in edino ali po več nego polovini skupne teže iz neplemenitih kovin (bakra, mesinka, cinka itd.).

N. p. im. mašine in aparati drugi (ki niso iz lesa ali neplemenitih kovin) spadajo v t. št. 287. Sem gre velika množina n. p. im. mašin in aparatov, ki jih je po večini imenovati železne. Tu se ne dela noben razloček med prosto ali bolj litino, kovnim železom in jeklom.

Kadar se popolni, t. j. v vseh svojih bistvenih delih bivajoči stroji in priredi t. št. 285, 286 in 287 vvažajo razstavljeni v posamične dele v nepovitih (golih) kosih ali povitih posamičnih kosih, treba je posamične nepovite med sabo v trdni zvezi stoječe kose, odnosno vso vsebino v vsakem posamičnem kosu poslatve po t. št. 285 do 287 tarifovati in zacolovati.

III. Kot sestavine (deli) mašin in aparatov naj se zacoljuje taki ne po imenu v tarifi omenjeni predmeti, ki ne morejo služiti v nikako drugo porabo nego za sestavo mašin, odnosno aparatov, n. pr. parni valji, ekscenterji, zobatniki (zobata kolesa), zamašnjaki, beti, vretena, prenosnice, spirale cevkovite za kurilne priprave itd.

Z mašinami ali aparati istodobno vvažano pristojstvo: vrvi iz žice, gonilni jermeni, prejni lonci, opernice in stopnice in dr. t., če po množini ne preseza enokratne oprave, naj se zacoljuje sè strojem (priredom) kot takim, a drugače po kakovosti tvarine, iz katere je.

Žage, noži in te vrste orodje, varilne cevi, valji, kotli, zapipki, zaklopnice (ventili) itd., po tem manometri, prigledna štela in podobno orodje iz železa ali neplemenitih kovin, smejo se samo tedaj sè strojem (priredom) kot takim odpravljati, če se te reči vvažajo z njim uže po namembi spojene; v drugem slučaju treba je z njim vselej postopati po kakovosti tvarine. Poslednje veljá brezizimno za igle (šivalnic in pletilnic), obloge grebenov in mehove (iz konopnine, jute itd.), kateri se vvažajo z gasilnimi brizgljami, in dr. t.

Posamič vvažane sestavine mašin ali aparatov, — izimši sestavine šivalnic in pletilnic, po tem mlatilnic — treba je vsegdar tarifovati po številkah za n. p. im. mašine ali aparate (285, 286, 287).

V zmislu opomnje 3 k razredu XL smejo se ne posebej imenovani posamični deli mašin ali aparatov (n. pr. vratila, ročice, zobatniki, drogi), ki bi po svoji kakovosti spadali pod t. št. 262 *a*) ali *b*), odnosno 263 *a*) ali *b*), oprostiti zacolovanja po razredu XL ter tarifovati po baš navedenih posebnih številkah, če jih kdo prejme, da z njimi sestavi mašine ali aparate, in če se v to uporabo morajo v colni okoliji poprej še nadalje obdelovati (stružiti, oblati, piliti itd.). Predpologa za uporabo te izimne ugodnosti je ta, da tu ne sme iti za vvoz razstavljenih gotovih mašin ali aparatov, ki bi morebiti o različnem času, ali mimo več colnij prišli v deželo in se tukaj samo sestavili.

C. kr. colnije, pri katerih kdo prosi za tako izimno odpravo na podlogi opomnje 3, naj v vsakem posameznem slučaju opravijo potrebno ovedovanje ter naj blago, dokler ne dojdejo potrebna izkazila, odpuščajo samo na zavarovanje mašinskega cola.

IV. Da se pravično tarifovanje mašin (aparatorov) in njihovih sestavin olajša, treba je v vpovedi vselej povedati tudi njih posebno ime in uporabo. Colnija ima ne samo pri mašinah t. št. 284 in 284 *bis*, nego tudi pri drugih pravico, zahtevati od strank črteže ali črtanja, iz katerih se vidi, kaj je namemba vpovedanih predmetov. Pri mašinah (aparatih) in mašinskih delih t. št. 285, 286 in 287, ki se sestavljajo iz različnih tvarin, sme se zahtevati razkaz vavne podelanih tvarin (lesa, železa, neplemenitih kovin, drugih tvarin). Pri mašinah (aparatih) in mašinskih sestavinah, ki se vvažajo razstavljene, celoma ali deloma v posebnih shrambah, ni dopuščeno, teže samo sumarno naznanjati, mariveč je treba v takih slučajih vselej povedati tudi posamično težo vseh ovitih kosov poslatve in pri golo vvažanih skupno težo vseh iz enakšne tvarine narejenih kosov. V poslednjih slučajih bodi razkaz, ako bi se zahteval, raztegnen na vsak oviti kos poslatev posamič.

V. Mašine (aparati) in mašinske sestavine, ki se vvažajo vsaka sama za se, iz drugih tvarin in ne iz lesa, železa ali neplemenitih kovin, n. pr. iz trde gume, pozlačenih ali posrebrnih kovin, ne spadajo v ta razred tarife XL, nego jih je tarifovati po kakovosti tvarine.

Nasproti dopuščajo se pri mašinah (aparatih) tarifnega razreda XL vse zveze z drugimi tvarinami izimši tvarine številk 307, 308, 309 in 310, kolikor so potrebne v dosego namembe, katero ima mašina. Smejo torej pod to predpogo mašine imeti tudi gonilne jermene, vrvice, vrvi in dr. t., in posamične sestavine mašinske smejo biti opravljene z oblogami in prevlakami iz tkanine.

VI. Ogrinjala iz posmoljenega platna, v katerih se vvažajo lokomobili, mlatilnice in druge mašine, in ki so po podobi predmeta, katerega krijejo, ukrojena, sešita itd., naj se smatrajo za ovijala, v katera se blago po navadi spravlja, ter štejejo, da spadajo k teži colu podvrženi same mašine.

VII. Finančna deželna oblastva imajo pravico dajati dovoljenje, da se bakreni in mesinkasti (žoltomeđeni) valji, po tem bakrene in mesinkaste plošče za tozemske tiskarnice tkanin prejemajo cola prosto na posebno prošnjo po opomnji 1 k tarifnemu razredu XL.

Za tega delj naj obrtniki, ki želé biti deležni te dovolbe, vložé svojo prošnjo za vsak slučaj posebej po trgovinski zbornici onéga okraja, v katerem biva dotični zavod. V prošnji je povedati, kakó in v katerem obsegu mislijo to delo vršiti, odkod hočejo valje in plošče prejemati, po koliko kosov, v kateri teži in vrednosti, in pri kateri colniji se bodo na vvozu odpravljali. Trgovskih zbornic dolžnost je, te prošnje preudarjati, je li res vse, kar je rečeno v njih, ter z mnenjem svojim vred pošiljati finančnemu deželnemu oblastvu.

V slučajih nujnosti smejo se te reči prejemati, še predno dojde razloka, ako se tarifi primerna colna pristojbina namreč 15 gld. za 100 kilometrov po t. št. 286 položi.

Brezcolno prejeti valji in plošče smejo se uporabljati samó v tistem zavodu, za katerega je dovoljenje dano.

VIII. Gledé zacolovanja mašin, vvažanih še pred 1. dnem junija meseca 1887, pri katerih se v vpovedi zahteva odpuščaj polovice od cola na podlogi bivše opomnje 4 k razredu XL colne tarife od 25. maja 1882, postopati je še dalje po ukazu ministerstev za finance in trgovino od 17. oktobra 1884 (Uk. fin. m. št. 39).

59.

Ukaz ministerstev za finance in trgovino od 21. maja 1887

o uvetih in prigledih, pod katerimi je uže rabljene zaznamenane vreče iz kake vnanje dežele, ki se imajo napolniti sè žitom, po opomnjah za t. št. 139 in 148, po tem uže rabljene zaznamenane vreče, ki iz kake vnanje dežele nazaj prihajajo, kakor domače blago brezcolno odpravljati.

V porazumu s kr. ogersko vlado ukazuje se takó:

I. Vreče iz sivega debelega platna ali jute, ki se imajo v avstro-ogerski colni okolniji napolniti sè žitom.

1. Za vvažane iz vnanjega ali iz colnih izimkov uže rabljene, zaznamenane vreče, ki se v povedó po teži in številu kosov s pristavkom, da se imajo napolniti sè žitom, treba je col po zabeležbenem postopku zavarovati ali pa položiti (odšteti).

Col se vračuje v ti meri, kolikor in kadar se colniji izkaže, da je primerno število rabljenih, zaznamenanih vreč sè žitom (tudi sladom) v dveh mesecih izstopilo iz colne okolije.

2. Izstopiti smejo take vreče tudi pri kaki drugi colniji in ne samo pri vvozni in tudi v delovitih poslatvah.

Izvozna colnija je dolžna ogledavši poslatev — pri čemer naj se dovoljno preveri o resničnosti vpovedi v oziru na število vreč in njih vsebino, — na ustno ali pismeno prošnjo stranke ali blagovodnika stranko zastopajočega izdati in izročiti potrdnico s pristavljenim dnem izdatbe po niže stoječem vzoru, ali v pošiljalčevo razpoložbo na adresu istega o trošku poslednjič imenovanega pod priporočilom nazaj poslati.

3. Potrdnice na primerno število vreč slovoče (ki se utegnejo storiti tudi na zabeležbenici) o poslatvah žita ali slada izvoženih v roku dveh mesecev imajo se pri vvozni colniji v enem meseci pokazati.

Urad naj potrdnice, odnosno zabeležbenice od stranke vzame in uporabi kot priloge vpisniku (registru).

4. Rok se začenja z dnem, katerega je izdana zabeležbenica; če vreče ostanejo na colniji ali pod colnijskim nadzorom v kakem hranišči provoznega blaga začenja se torej ta rok stoprv z dnem, katerega vreče zapusté prostoré stoječe pod colnijskim prigledom.

5. Ta ukazila (1—4) pridejo v moč 1. dne junija 1887.

6. Za mali obmejni promet ostanejo brez premene v voljavi dozdanja določila gledé prometa z vrečami, ki so namenjene da se napolnijo v tozemstvu.

(Obrazec potrdnice k I.)

Niže imenovana colnija potrjuje, da so bile pri njej dne . . . . . (datum)
 . . . . . rabljene zaznamenane vreče iz jute (ali sivega debelega platna)
 izvožene, namreč . . . . . (število) vreč napolnjenih s tozemskim $\frac{\text{žitom}}{\text{sladom}}$.

Pečat colnije.

Podpis colnije.

II. Uže rabljene zaznamenane vreče iz sivega debelega platna ali jute, katere od poslatev kakega blaga v vnanje dežele ali colne izimke prazne nazaj prihajajo v avstro-ogersko colno okolijo.

Zaznamenane vreče iz sivega debelega platna ali jute, katere so iz svobodnega prometa avstro-ogerske colne okolije izstopile v kako vnanjo deželo ali v kak colni izimek napolnjene z blagom, ki je v trgovini z njim navada vreče nazaj pošiljati, in katere od ondod izpraznjene nazaj prihajajo, imajo pod naslednjimi uveti in prigledi pravico do brezcolne odprave, namreč:

1. Do 30. dne novembra meseca 1887 sme se gledé vreč, katere so do 30. dne junija 1887 vštévši napolnjene izstopile čez colno mejo, izkazati resnični izstop iz svobodnega prometa avstro-ogerske okolije — kakor si vvoznik izpraznjenih vreč izbere — ali s poštno-prejemnimi listi ali z voznimi listi ali pa s colnijskimi potrdnicami, ki verovno izpričujejo izvoz blaga gori omenjene vrste v primernem številu vreč, in po tem je moči vreče cola prosto odpraviti.

Ne dela nikakega razločka, naj ta izkazila slovó na ime vvoznika ali na koga drugega.

2. Pri uže rabljenih zaznamenanih vrečah, katere se vvažajo po 30. dnevi decembra 1887, in pri takih, ki se vvažajo sicer pred tem dnevom, a ki so bile po 30. dne junija 1887 napolnjene izstopile, naj ima brezcolna odprava tedaj svoje mesto, če se donese ena ali več pri priloženem vzorci izdanih potrdnic, ki izkazujejo, da je primerno število vreč napolnjenih z blagom gori omenjenih vrst izstopilo čez colno mejo.

Te potrdnice z dnem izdatbe naj izvozna colnija ogledavši poslatev, — pri čemer naj se dovoljno preveri o resničnosti vpovedi v oziru na število vreč in na njih vsebino, — na ustno ali pismeno prošnjo stranke ali stranko zastopajočega blagovodnika izdá in izročí ali v razpoložbo pošiljalca na adresu istega o trošku poslednjič imenovanega pod priporočilom nazaj pošlje. Te potrdnice veljajo zarad cola prostega povratka vreč leto dni.

3. Izpraznjene vreče smejo se v slučajih pod 1 in tudi pod 2 vvažati mimo kake druge colnije, in ne samo mimo one, ki jih je na izvozu odpravila.

4. Izkazila pod 1 in 2 omenjena naj vvozna colnija od stranke vzame, ali pa, če stranka reče, da ne more biti brez voznih ali poštno-prejemnih listov, naj te liste sè zapisom storí neporabne za vnovično colno oproščenje vreč, odnosno, če kateri teh listov slove na večje število izvoženih polnih vreč, nego jih ima colnija na vnovičnem vvozu pred sabo, na listu odpiše toliko vreč, kolikor jih je nazaj prišlo, ter list vrne stranki.

5. Kot takšno blago, ki je pri trgovanji z njim potreba vreče nazaj pošiljati, priznava se za zdaj: žito vsake vrste, otrobi, slad, sočivje, semenje za olje in drugo, krompir, ogljije, papirna tvarina.

6. Vreče smejo se tudi razparane nazaj voziti, če je potrebno jih razparati, da se vsebina iz njih spravi.

7. Vreče, ki prazne iz vnanjega nazaj gredó, treba je po teži in poleg tega še po številu kosov vpovedovati, ter se ne smejo v stisnenih balah, marveč morajo se v povezkih (razštete) k colniji dostaviti.

8. Gledé malega obmejnega prometa z vrečami, ki prazne iz sosedne okolije nazaj prihajajo, ostanejo brez premene veljavna dozdanja določila.

(Obrazec potrdnice k II.)

Niže imenovana colnija potrjuje, da so pri njej iz svobodnega prometa avstro-ogerske colne okolije izstopile dne . . . . . (datum) . . . . . rabljene zaznamene vreče iz jute (ali iz sivega debelega platna), namreč:

. . . . . vreč	} napolnjenih s	{	žitom ali sladom,
. . . . . "			otrobi,
. . . . . "			sočivjem,
. . . . . "			semenjem za olje,
. . . . . "			semeni,
. . . . . "			krompirjem,
. . . . . "			ogljijem,
. . . . . "		paperno tvarino.	

Pečat colnije.

Podpis colnije.

Dunajewski s. r.

Bacquehem s. r.

60.

**Razglas ministerstev za finance in trgovino od
21. maja 1887,**

o izvršitvi točke 2, člena X colne postave od 25. maja 1882 (Drž. zak. št. 47) gledé cola prostega prometa z blagom in predmeti za oplemeničenje, popravljenje ali podelovanje v tozemstvu.

I. Na podlogi dogovora ukrenenega s c. kr. ogersko vlado bodo se zdaj — proti temu, da se postopa po niže povedanih načelih — za vrste prometa naštete v naslednjem pod št. 1 do 12, dajale posamične dovolbe, odnosno podaljšbe uže danih dovolb ter pozneje priobčevale kr. ogerski vladi, namreč:

1. gledé vsake vrste podelovanja ali oplemeničenja, pri kateri se na vvažanih predmetih nameščajo tvorna oznamenila istovetnosti, katera je moči zopet spoznati, kadar se predmeti podelani ali oplemeničeni izvažajo;

2. za sirov kakaov bob proti temu, da se izvažajo kakaovi zdelki;
3. za jajca proti temu, da se izvažajo *albumin* in konzerve jajc;
4. za tkanino tudi z dotičnim vezivom, da se izvažata vezena ali došita tkanina;
5. za tkanine proti temu, da se izvažajo oblačila;
6. za tkanine (tudi elastične) proti temu, da se izvažajo čevljarski zdelki, solnčniki (senčniki) in dežniki;
7. za sirovo ali staro železje, neplemenite kovine, poluzdelke iz železa in neplemenitih kovin proti temu, da se izvažajo kupalne posode, stavbinske in motovne sestave (konstrukcije), večji zlitki, stroji, priredi in vozila;
8. za cink proti temu, da se izvažajo pločevine, zlitki ali cinkovi oksidi;
9. za pločevine proti temu, da se izvažajo konservne in druge puščice (brez razložka, naj se puščice izvažajo napolnjene ali nenapolnjene);
10. za žito proti temu, da se izvažata moka ali kak drug meljni (mlinarski) zdelek; na to stran bodo še dalje finančna deželna oblastva imele pravico, podeljevati dovolbe po propisih finančno-ministerijalnega ukaza od 29. maja 1882 (Drž. zak. št. 50) pod III;
11. za sirov riž, ves ali samo deloma v luskih proti temu, da se izvažata očiščen riž, po tem za sirov riž, ali zdrobljen riž proti temu, da se izvažata rižev skrob;
12. za druge manjše promete, ki uže djanstveno veljajo vsled kake starejše dovolbe.

II. 1. Prošnje za dovoljenje brezcolne dobave blaga in predmetov v oplemeničenje ali obdelovanje po ozemlju kraljevin in dežel zastopanih v državnem zboru zunaj colnih izimkov, proti temu, da se oplemeničeni ali obdelani zopet izvažajo iz avstro-ogerske colne okolije, in prošnje za podaljšbo uže podeljenih dovoljenj, če gre za druge prometne vrste in ne za one, o katerih se govori v naslednjem odstavku, vpodati je na finančno deželno oblastvo, v katerega področji biva dotično obdelovališče.

Za vršbo colnega postopka s predmeti, pošiljanih v popravo, in za oplemeničenje in obdelovanje v obsegu pogodbi primernem, katero je dopuščeno na podlogi trgovinskih pogodb, po tem gledé obmejnega prometa za rokodelsko obdelovanje v tozemstvu, kakor tudi gledé vezeninskega prometa na meji med Švico in Predarelskim (Vorarlbergom) ostanejo še tudi dalje oblastne colnije po pristojnosti, ki jim je doslej dodeljena.

2. O prošnjah, ki jih je obravnavati po prvem odstavku prve točke, dá finančno deželno oblastvo opraviti ovedovanje, odnosno poročati ali potrjuje prejete podatke o

- a) tem, je li prositelj v dohodarstvenem odnošaji doverja vreden,
  - b) o dotičnem obrtnem podjetji — kako in v kolikem obsegu se vrši, kolikor utegnejo ti momenti imeti kak vpliv na presodbo, če se dá izvesti prošeni promet in če se je zanašati na prigledovanje
- ter položi posledek tega ovedovanja sè svojo lastno izjavo pred c. kr. ministerstvo za finance.

3. Razloke c. kr. finančnega ministerstva izdajó se v porazumu s c. kr. trgovinskim ministerstvom v imenu obeh ministerstev.

C. kr. trgovinsko ministerstvo dovprašuje v vseh tehtovitejših slučajih eno ali več pri dotičnem vprašanji odlično udeleženih trgovskih zbornic.

4. Osobe, katere uže vršijo kak izmed cola prostih obdelovalnih prometov, katere dovoljevati bodo po zdaj samo c. kr. ministerstva imela pravico, dolžne so vsekakor do konca decembra 1887 zadnji čas poprositi za dovoljenje podaljšbe.

III. Dovolbe gledé vseh pod 1—12 omenjenih vrst prometa dodeljujejo se oporecno samó takim v dohodarstvenem oziru doverja vrednim osobam ali zavodom, ki predmete v svoji poslovršbi obdelujejo — posrednikom (faktorjem) samo izimno v prav posebnih okolinostih — na določene primerne (enoletne ali večletne) rokove.

Pri tem se bode v posamičnem slučaju propisovala primerna najmanjina blaga, ki se ima na leto izvažati, kar je moči oziraje se na predlog stranke.

V onih slučajih, kjer tvarno zaznamenovanje istovetnosti ni mogoče, ter se istovetnost izvažanih predmetov z vvažanimi sè subsidiarnimi prigledi dotrjuje, bode se dovoljenje samó tedaj podeljevalo, kadar se c. kr. vladi verovno dokaže, da je uporaba dotične vnanje (inozemske) nezacolane tvarine biten uvet za sposobnost konkurencije na vnanjem trgu.

Dunajewski s. r.

Bacquehem s. r.